БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 184 (18.661). • Жума, 1983 йил 12 август • Баҳоси 3 тийин.

ЙЎЛДОШЛАР УЧИРИЛДИ

1983 йил 10 август куни Совет Иттифоқида Ернинг сунъий йўлдошлари «Космос-1490», «Космос-1491» ва «Космос-1492» учирилди. Учала йўлдош ҳам битта учирувчи ракета билан орбитага чиқариб қўйилди. Йўлдошлар Совет Иттифоқи граждан авиацияси самолётлари ҳамда денгиз ва балиқ овлаш флотларининг кемалари турган жойларни аниқлашни таъминлаш мақсадида яратилаётган космик навигация системаси элементлари ва аппаратларини такомиллаштиришга мўлжалланган.

Аппаратлар нормал ишламоқда. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

(ТАСС).

МУСОБАҚА КУНДАЛИГИ

✦ ДАЛАЛАРГА СУВ

Қарши магистрал канали насос станциялари каскадининг иккинчи якунловчи навбати ишга туширилди. Натижада Қашқадарё областининг «Оқ олтин», «Навбаҳор» ва «КПСС XXVI съезди» совхозларининг далалари обиҳаётга янада сероб бўлди.

Икки босқичли ирригация иншооти каналнинг энг қулай ўнг соҳилида бунёд этилди. Иншоот ҳар секундда пахта далалари, боғ ва токзорларга 17,5 кубометр сув юбориб туради.

✦ ВАЪДАГА ВАФО

Шу кунларда СССР 60 йиллиги номи берилган Қарши нон комбинатида ғоятда кўтаринки руҳ ҳукм сурмоқда. Корхона коллективи қабул қилган социалистик мажбуриятни муддатидан илгари адо этди. Бу ерда йил бошидан буён планга қўшимча равишда 1260 тонна ун ва 5 минг тонна аралаш озуқа ишлаб чиқарилди.

Ишлаб чиқаришни техника билан тўла таъминлаш комбинат ишчиларининг ўз ваъдаларини шараф билан бажаришларида катта ёрдам берди. Хамир цехида кўтаргич янгиланди, аралаш озуқаларни дозаларга бўлиш автоматлаштирилди, маҳсулотни қопларга солувчи аппарат монтаж қилинди, уни вагонларга ортиш механизациялаштирилди. Бу янгиликларнинг ҳаммаси маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан бирга, сифатини ҳам оширишга имкон берди.

✦ ИККИ НОРМАДАН

Бухоро областидаги Ромитан тикувчилик-галантерия фабрикасининг илғор ишчиси Ҳафиза Султонова 1984 йил ҳисобига ишлай бошлади. Юксак маҳорат ва иш вақтидан унумли фойдаланиш тикувчига бир сменада икки нормани бажариш имконини бермоқда.

Ҳафиза Султонова меҳнат қилаётган цехда ҳам иш ғоят яхши йўлга қўйилган. Бу коллектив графикдан ўн кун ўзиб ишламоқда. Ҳ. Султонованинг ўзи ва унинг дугоналари — Ўғилой Ваҳобова, Лола Отаева, Тўйбиби Жўраева, Зулайҳо Аминоваларнинг ҳар бири иш вақтидан ғоятда унумли фойдаланмоқдалар. Натижада кунлик топшириқни 1,5 —2 баравардан бажаришга эришаётирлар. Цехда ишлаб чиқарилаётган буюмларнинг 90 проценти Сифат белгиси билан тамғаланмоқда.

АМАЛИЙ ТАНҚИДНИНГ КУЧИ

Коммунистик қурилишнинг барча босқичларида дадил, холис, ошкора, принципиал партиявий танқид ва ўз-ўзини танқид янги инсонни камол топтириш, экономикани юксалтириш вазифаларини амалга ошириш йўлидаги олға томон ҳаракатимизни тезлаштирувчи, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва сифатини оширишнинг янги-янги резервларини ишга солиш учун умумхалқ курашига куч бағишловчи қудратли қурол бўлиб хизмат қилмоқда. Унинг партия сафларини жипслаштирувчи, сафарбар этувчи, умумий ишда изчиллик ва собитқадамликни қарор топтирувчи ҳаётбахш таъсири беқиёс. Партия, совет, хўжалик органлари, жамоат ташкилотлари раҳбарликнинг ленинча принципларига амал қилиб, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириб, катта-кичик минбарларда айтилган танқидий фикр ва мулоҳазалар юзасидан амалий чоралар кўраётган жойларда, у хотиржамлик ва беғамликка, келишувчилик ва муросасозликка қарши курашнинг таъсирчан ва амалий воситасига айланмоқда.

Яқинда ўзининг саксон йиллигини нишонлаган бизнинг партиямиз В. И. Ленин таълим берганидек, новаторлар, ижодкорлар, бунёдкорлар партиясидир, унинг пировард мақсади — коммунизм қуришдир. Шу боисдан ҳам партия олға боришимизга халал бераётган қолоқлик, турғунлик, расмиятчилик ва ўз аҳамиятини йўқотиб бораётган бошқа ҳар қандай тартиблар, одатларга қарши принципиал кураш олиб бормоқда, ишдаги нуқсонлар ва камчиликларни дадил кўрсатиб бермоқда. «Коммунистларнинг бурчи шуки, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — улар ўз ҳаракатларининг заиф томонларини ёпиб кетмасдан, балки бу заиф томонлардан тезроқ тамомила қутулиш учун уларни очиқ танқид қилишлари керак». КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида партия ҳал этаётган ғоят муҳим масалаларни мана шундай дадил, принципиал, танқидий таҳлил қилиш, ишдаги камчиликларни рўй-рост тилга олиб, уларни бартараф этишнинг йўл-йўриғини биргаликда белгилаб чиқишнинг ленинча услуби ёрқин намоён бўлди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг кейинги Пленумларда сўзлаган нутқларида халқ хўжалиги ва маънавий ҳаётни такомиллаштириш проблемалари ленинча танқидий таҳлил этилиб, ҳаракатимизнинг, ташкилотчилик фаолиятимизнинг асосий йўналишлари аниқ-равшан кўрсатиб берилди.

Кўпгина партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, совет ва хўжалик органлари фаолиятида ҳам ўртоқларча принципиал танқид қолоқларсиз ишлаш, янги қувватларни тезроқ ишга тушириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш асосида меҳнат унумдорлигини ошириш, самарали ва сифатли ишлаш учун мусобақани кучайтиришга ёрдам бераётганлигини кўрсатувчи мисоллар оз эмас. Тошкент шаҳар партия комитети танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтириб, раҳбар ва мутахассис кадрларда топширилган ишнинг пировард натижаси учун масъулиятни кучайтирмоқда, уларни фан ютуқларини, техникавий ечимларни ишлаб чиқаришга жорий этиш муддатларини қисқартириш, меҳнатни ташкил этишнинг прогрессив усулларига тезроқ ўтиш учун ташкилотчилик ишини кучайтиришга йўналтирмоқда. Асосий ҳолларда кадрларнинг бу борадаги ҳисоботлари чинакам партиявий танқид билан суғорилмоқда, ишни кескин яхшилашга хизмат қилмоқда.

Бироқ жойлардан олинаётган сигналлар шундан ҳам далолат бермоқдаки, айрим партия ташкилотларида танқидга нотўғри муносабатда бўлиш фактлари ҳам учрамоқда. Тажриба партиявий ишнинг ленинча усул ва услублари, КПСС Устави талаблари бузилган жойларда одамларнинг фикр-мулоҳазаларига менсимай қаралаётганлигини, оқибатда тарбиявий ва хўжалик ишларида жиддий нуқсонлар юзага келаётганлигини кўрсатмоқда.

Тошлоқ район партия комитетининг бюроси яқинда 158-махсус қурилиш-монтаж колоннаси бошлиғи Ю. Зудиннинг нотўғри хатти-ҳаракатларига принципиал баҳо берди. У ўзига бино қўйиб, манмансираб кетган эди: ҳатто партия ташкилотини ҳам менсимай қўйди, кадрлар билан кун сайин иш олиб бориш ўрнига маъмуриятчилик, қуруқ буйруқбозлик билан иш кўрарди. У партия йиғилишларига қатнашмас, ишдаги нуқсонларни тилга олган соф, принципиал ходимларни ёмонотлиқ қилар, интизомни бузувчиларни паноҳига олиб, лаганбардор, тилёғламачи кишиларни атрофига тўплаб олганди. Танқид ва ўз-ўзини танқидни бўғиш, КПСС Устави талабларига риоя қилмаслик, ишдаги маъмуриятчилик шунга олиб келдики, қурилиш колоннасида меҳнат ва молия интизоми бузилди.

Афсуски, шу сингари фактлар якка-ёлғиз эмас. Ўтаётган партия, касаба союз ва комсомол ҳисобот-сайлов йиғилишларида, конференцияларида айрим ходимлар фаолиятидаги бизнинг турмуш тарзимизга ёт нуқсонлар, ишдаги камчиликлар, партия, давлат, меҳнат интизомини бузиш ҳоллари рўй-рост танқид қилиниши, иқтисодий ва социал тараққиётимиз суръатларини оширишга хизмат қилувчи барча резервлар принципиал кўрсатиб берилиши керак.

Шуни асло унутмаслик кераккι, танқид ва ўз-ўзини танқидни авж олдириш зарурати КПСС Уставида алоҳида таъкидланган. Бу — шахс камолотининг, экономикамиз тараққиётининг омили, коммунистлар активлиги ва авангардлигининг, партия ташкилотлари барча бўғинлари жанговарлиги, совет ва хўжалик органлари, жамоат ташкилотлари ишчанлигининг зарур шартидир. Шунга эришмоқ кераккι, ҳар бир коллективда танқид ва ўз-ўзини танқид, танқидий фикр-мулоҳазаларни ошкора билдириш учун лозим бўлган ўртоқларча талабчанлик, чинакам манфаатдорлик, ошкора фикр олишув муҳити вужудга келтирилсин. Токи ҳар бир киши ишдаги камчиликларни айрим ходимлар фаолиятидаги нуқсонларни дадил айта олсин. Партия комитетлари эса бу танқиддан тўғри хулосалар чиқариб олиниши учун лозим бўлган чораларни кўришлари керак.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида оммавий ахборот воситаларидаги танқидий чиқишларнинг муҳимлиги алоҳида кўрсатиб ўтилди. Афсуски, баъзи газета ва журналларнинг саҳифаларида турмушдаги нуқсонлар конкрет, амалий танқид қилинган, йирик проблемалар принципиал кўтариб чиқилган материаллар кам. Танқидий материаллар баъзи ҳолларда юзаки, енгил-елпи, умумий тусда бўлади, кишиларнинг онги, меҳнатга муносабатига зарур таъсир кўрсатмайди. Область, шаҳар ва район партия комитетлари оммавий ахборот воситалари таъсирчанлигини оширишга эришмоқлари, танқидий материаллар, эшиттиришлар юзасидан амалий чоралар кўрилишини таъминламоқлари даркор. Танқидни менсимаслик, танқидий фикр-мулоҳазаларга бефарқ қараш, танқидни бўғиш ҳоллари содир бўлган тақдирда, улар ҳамиша партиявий принципиал позицияда туришлари лозим.

Танқид холис, ошкора бўлмоғи, ишни яхшилашга хизмат қилмоғи муҳимдир. Партиявий танқид ўртоқларга, коллективга, партия ташкилотига ёрдам бермоғи, аниқ фактлар ва чуқур таҳлилга асосланмоғи, умумий иш манфаати тўғрисида ғамхўрлик билан суғорилган бўлмоғи керак. Бу — ҳар бир партия ташкилотида, меҳнат коллективида жанговарликни, уюшқоқликни, ижодий изланишни, соғлом маънавий-психологик муҳитни вужудга келтиришнинг, бинобарин, КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми қарорлари асосида идеологик, сиёсий-тарбиявий ишни тубдан яхшилаш йўли билан бутун кучни, барча резервларни ўн биринчи беш йиллик планлари, юксак мажбуриятларни амалга оширишга сафарбар этишнинг асосий омилидир.

ҲУЖЖАТЛАР ТЎПЛАМИ

ВСИП Марказий Комитетининг Биринчи секретари Я. Кадар бошчилигидаги Венгрия Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг 1983 йил 18-23 июль кунлари Совет Иттифоқида бўлиши тўғрисидаги ҳужжатлар ва материаллар тўплами босмадан чиқди.

Ю. В. Андропов ва Я. Кадар ўртоқларнинг нутқлари, расмий дўстона визит якунлари тўғрисида қўшма ахборот ва бошқа материаллар тўпламга киритилган.

Тўпламни Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

(ТАСС).

XXVI

• «Оқ олтин» мавсумига пухта тайёрланайлик!

• *Бутун ҳосилни йиғайлик, қайта ишлайлик ва асрайлик!*

• Беш йилликнинг учинчи йили юксак мажбуриятларини барвақт бажаришга эришайлик!

МАККАЖЎХОРИ — ҲАМ ДОН, ҲАМ ОЗУҚА

БАРАВЖ НИҲОЛЛАР

✦ **Гагарин районидаги А. Икромов номли совхознинг Карим Абдураҳмонов бошлиқ бригадаси далаларида такрор экилган маккажўхори униб чиқди.**

Деҳқонларнинг биринчи ҳосили юқори бўлди. 48 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 115 центнердан «каҳрабо дон» йиғиштириб олинди, 500 центнердан силос учун мўл-кўл кўкпоя тайёрланди.

Айни кунларда маккажўхори ниҳоллари сифатли парвариш қилинмоқда.

СУРЪАТГА СУРЪАТ ҚЎШИБ

✦ **Иштихон районидаги Навоий номли колхоздан Жўрақул Қўшоқов бригадаси маккажўхоризорларига бу йил ўрим-йиғим техникаси иккинчи марта чиқарилди. Ҳосил ўрими бошланди. Бунга қадар маккажўхори пояларй ўртасига экилган соя йиғиштириб олинди.**

Машҳур маккажўхорикор бошлиқ бригада аъзолари бу йил ҳар гектар ердан 120 центнердан «каҳрабо дон» олишга қарор қилишган. Бу маррани эгаллаш учун зарбдорча ишлашяпти. Техникадан унумли фойдаланиб, ҳосилнинг бирор грамми ҳам нобуд бўлишига йўл қўйишмаяпти. 8 кишидан иборат ўрим-йиғим-транспорт отрядининг иши мақтовга сазовордир.

ҚИШ УЧУН САБЗАВОТ

✦ **Навбаҳор районида янги сабзавот омбори фойдаланишга топширилди.**

Навоий области хўжаликлари далаларида етиштирилган картошка, карам, сабзавот қишга сақлаш учун шу ерда қабул қилинади. Ҳар бир қаватдаги ҳавонинг мўътадиллиги ва намлигини автомат системалар бошқариб туради.

БОҒ КЕНГАЙМОҚДА

✦ **Самарқанд шаҳри атрофидаги 4 та колхоз — Куйбишев номли, «Ленин байроғи», «Комсомол» ва «Гулистон» колхозлари ягона боғ барпо этиб, бу ердан юқори ҳосил олмоқдалар.**

Ердан самарали фойдаланиш учун мевали дарахт ниҳоллари қатор ораларига сабзавот экилди. Шу беш йилликнинг охирига бориб боғнинг умумий майдони 2 минг гектарга етади. Натижада боғларда ҳам мева, ҳам сабзавот олиш имконияти туғилади.

(«Совет Ўзбекистони» ва ЎзТАГ мухбирлари хабарларидан).

Республикамиз пахта тозалаш саноати корхоналари 1983 йил ҳосилини қабул қилиш ва қайта ишлашга катта ҳозирлик кўрмоқдалар. Сиз кўриб турган фоторепортаж Янгийўл пахта тозалаш заводи цехларидаги қизғин меҳнат лаҳзаларидан ҳикоя қилади. Суратларда: (чапдан) 1. Линтер цехи участкаларидан бир кўриниш. 2. Қуритиш-тозалаш цехининг илғор ишчилари Сария Фаттоҳова билан Хатира Чепурнаева ўртоқлар. 3. Корхона транспорт хўжалигида ремонт ишлари.

В. Сироткин фотолари.

ИЛҒОР МЕХАНИЗАТОРЛАР МИНБАРИ

ЗАРБДОР МЕҲНАТ ОЙИ

Совхозимиз меҳнат аҳли бу йил 10 минг 100 тонналик «оқ олтин» хирмони яратиш учун кураш олиб бормоқда. Август ойида ҳар туп ғўзада июль ойида тўпланган ҳосилга тенг ҳосил тўплаш, кўсакларни тезроқ очилтириб олиш чоралари кўриляпти. Ҳаво ҳарорати анча пасайиб қолди. Кун эса тобора қисқаряпти. Бундай шароитда зўр ғайрат билан ишлаш, бир кунда бир ярим-икки кунлик графикка тенг дала ишларини бажаришимиз керак.

Хўжалигимиз коллективи 3553 гектар майдонда ғўза ўстиряпти. Шуни таъкидлаш кераккι, ғўзалар серҳосил бўлди. Ҳар тупида 7-8 та тўқ кўсак бор. Парваришни кучайтириб, ой охиригача яна шунчадан кўсаклар бунёдга келтириш учун курашмоқдамиз. Кунлик графиклар ортиғи билан бажариляпти. Айниқса ғўзаларни «шарбат» сувига қондиришга алоҳида эътибор беряпмиз. Беғамлик, бепарволикка йўл қўйилмаётир.

Давлатимиз биз, пахтакор деҳқонлардан фақат аъло нав, таннархи арзон, кўп ва юқори тола берадиган пахта кутяпти. Шундай экан, парваришни кеча-кундуз кучайтириб, эртаги пахтани кўпайтирмоғимиз, уни қора совуқ тушиб, ёғингарчиликлар бошлангунча йиғиб-териб олишга ҳозирдан пухта тараддуд кўришимиз керак.

Унумдор далаларимизга кўз ташласак қуйидаги манзарани кўрамиз: Ғ. Раимов, П. Мирзаалимов, Ҳ. Умурзоқов, Н. Тинчликовлар бошчилик қилаётган участкаларда ҳар туп ғўзада 8-10 та тўқ кўсак бунёдга келтирилди. Н. Мамасолиев, Т. Эргашев, Э. Рустамов, К. Қўшматовлар раҳбарлик қилаётган 40-45 центнерчи бригадаларда ҳосил нишоналари янада кўпроқ тўпланди. Қисқа қилиб айтганда, барча пахтакорлар ҳосилга ҳосил қўшишни жадал давом эттирмоқдалар.

Афсуски, хўжалигимиз бўйича 340 гектар майдондаги ғўзаларнинг ҳосилдорлиги талаблар даражасидан орқада қолаётир. Совхоз маъмурияти ана шу майдонларда табақалаб яна бир марта комплекс парвариш ўтказиш чораларини кўрмоқда. 1983 йил ҳаммамиз ва ҳар биримиз учун катта синов йилидир. Синовдан муваффақиятли ўтиш учун ҳамма жойда юқори ҳосил етиштиришимиз лозим. Сафимизда қолоқлар бўлмасин!

Энди ўзим хизмат қилаётган бригада фаолиятига тўхталиб ўтаман. 85 гектар майдонда ғўза ўстиряпмиз. Гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга аҳд қилганмиз. Ўсимликнинг ҳолати ҳам, ҳосил тўплаши ҳам яхши. Лекин уни аъло даражага кўтаришимиз керак. О. Мамарасулов, Х. Норқўзиев, Т. Мамарасулов каби сувчиларимиз ғўзаларни «шарбат» сувига қондирмоқдалар. Биз, механизаторлар эса ер етилиши билан сифатли культивация ўтказиб, намни тўла сақлаб қолиш чораларини кўрмоқдамиз. Шу кунларда қондириб суғорилган, қатор оралари майин ҳолга келтирилган майдонлардаги ғўзалар ҳосил нишоналари — шоналар, гуллар, тугунчаларини тўкмайди. Аксинча, ҳосилга ҳосил қўшади. Суғориш билан культивацияни бир-бирига узвий равишда боғлаб ўтказмоғимиз керак. Механизаторларимиз ишни сифатли бажаришларига, ҳосил шохларининг синишига йўл қўймасликларига ишонамиз.

Кўп йиллик тажриба шуни кўрсатадики, ҳосилни етиштириш нечоғли қийин бўлса, уни йиғиб-териб олиш машаққатлари ҳам бундан кам эмас. Техника воситаларини вақтида шайлаб қўйган пахтакор-механизаторлар фурсатдан, ялпи пахта ва сортдан ҳам сўзсиз ютадилар. Бу йил хўжалигимизда етиштирилган ҳосилнинг камида 95 процентини қисқа фурсатларда «зангори кема»лар ёрдамида териб олишга қарор қилдик.

Хўжалигимизда 82 та «зангори кема», 120 та тележка, 6 та тўкилган пахтани терадиган агрегат, 18 та кўсак узиш ва 12 та кўсак чувиш механизми бор. Уларнинг кўпчилик қисми ремонтдан чиқарилиб, мавсумга шайлаб қўйилди. Бир қисм техника воситаларининг ҳамон қўлдан чиқарилмаганига сабаб шуки, «Госкомсельхозтехника»нинг область ва район бирлашмалари хўжалигимиз эҳтиёжи учун зарур бўлган қарийб ўн хил номдаги эҳтиёт қисмларни етказиб бермаяпти. Бу ҳақдаги ҳақли талабларимиз узоқ вақтдан буён қондирилмай келинаётир. Ахир, эҳтиёт қисмларсиз пахта териш машиналари, механизм-агрегатларни мавсумга пухта шайлаш мумкинми? Нега бу масалада бепарволик қилиняпти?

Биз, механизаторлар ғўза парваришини дақиқалар сайин кучайтирган ҳолда пахта йиғим-теримида ўзимиз эгаллашимиз лозим бўлган марраларни аниқ белгилаб олмоғимиз керак. Мен ўтган йили «Ўзбекистон» маркали машинада 425 тонна пахта терган эдим. Бу йил ана шу кўрсаткични 450 тоннага етказишга сўз бердим. Сафдошларимдан Қ. Иброҳимов, Э. Тожибоев, Б. Белов, Қ. Азимов, Р. Ёмғиров, О. Мусирмонов каби механизаторларимиз ҳам мавсумда 250-300 тоннадан пахта теришга аҳд қилишган. Ғўза парвариши ва пахта йиғим-теримида сўз билан иш бирлиги учун астойдил курашиб, зиммага олган мажбуриятларимизни албатта бажарамиз.

Султон ҚОРАЖОНОВ, Ворошилов районидаги «Гулистон» совхози механизатори.

ЛИТВА ТИЛИДА

ВИЛЬНЮС. (ТАСС). «Минтис» республика нашриёти В. И. Ленин 55 томлик Тўла асарлар тўпламининг йигирма олтинчи томини литва тилида нашр этди. Асарлар тўпламини Литва Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институти нашрга тайёрламоқда.

МЕКСИКА БИРЛАШГАН СОЦИАЛИСТИК ПАРТИЯСИ СЪЕЗДИ

✦ МЕХИКО. 10 август куни Мексика Бирлашган социалистик партиясининг II съезди очилди. Съезднинг ишида 600 га яқин делегат қатнашмоқда. Партия анжуманига жаҳоннинг 40 мамлакатидан меҳмонлар, шу жумладан КПСС Марказий Комитети аъзоси, СССР халқ контроли комитетининг раиси А. М. Школьников бошчилигида КПСС делегацияси келди.

Съезд олдида партиянинг ҳозирги шароитдаги сиёсатини белгилаб олиш — асосий вазифа бўлиб турибди.

(ТАСС).

ХАЛҚАРО СЕМИНАР

11 август куни Тошкентда «Атроф-муҳитнинг ҳолатини яхшилашни назарда тутиб аҳоли истиқомат жойларини планлаштириш» мавзуидаги халқаро семинар ўз ишини бошлади. Семинар БМТ аҳоли пунктлари маркази (Хабитат), БМТнинг атроф-муҳитга доир программаси (ЮНЕП), СССРнинг ЮНЕП ишлари комиссияси томонидан СССР Госстройи ҳузуридаги Граждан қурилиши ва архитектура давлат комитети иштирокида ўтказилмоқда.

Семинар давомида унинг қатнашчилари аҳоли пунктларини ривожлантириш чоғида табиатни муҳофаза қилиш борасида Ўзбекистонда тўпланган тажриба билан танишадилар.

(ЎзТАГ).

ЕМ-ХАШАК ТАЙЁРЛАШ МАСЪУЛИЯТИ УНУТИЛГАЧ

ВАЪДАБОЗЛАР

Қўшкўпир райони хўжаликларида жамоат чорвачилигини жадал суръатлар билан юксалтириш тадбирлари белгиланиб, бу соҳада муайян ишлар амалга оширилмоқда. Шу йилнинг ўтган етти ойи ичида гўшт, сут ва тухум етиштириш ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан анча ошди. Аммо чорвачиликни интенсив ривожлантириш резервлари кўп. Бунинг учун энг аввало мўл-кўл ем-хашак фондини вужудга келтириш лозим. Афсуски районда озуқа тайёрлаш мутлақо қониқарсиз бормоқда.

Белгиланган тадбирларга кўра 34 минг тонна дағал хашак тайёрланиши керак. Ҳозирга қадар 15 минг тоннага яқин хашак жамғарилган, холос. 10 минг тонна ўрнига 3500 тонна беда пичани тайёрланган. 11 минг тонна ўрнига атиги 4500 тоннага яқин сенаж бостирилган. «Ленинград» колхозида ем-хашак тайёрлашга ўта масъулиятсизлик билан қаралмоқда. Бу ерда топшириқда белгиланган 2770 тонна ўрнига 800 тоннага етар-етмас дағал хашак жамғарилган. 800 тонна сенаж бостириш кўзда тутилган. Аслида эса 1 тонна ҳам сенаж бостирилмаган.

Колхоз раиси Бектурди Оллоберганов, ферма мудири Қўчқор Абдураимов ем-хашакни кўпайтириш ҳақида оғиз кўпиртириб ваъдалар беришяпти-ку, аммо уларнинг сўзи билан иши бир жойдан чиқмаяпти. Натижада гап кўп — жамғарилган озуқа оз.

Райондаги Киров номли ва «Москва» колхозларида ҳам аҳвол ташвишли. Бу хўжаликларда ем-хашак тайёрлаш топшириғи энди 35—40 процент бажарилганига қарамай, муҳим иш ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Айрим вақтда кўзбўямачилик ҳам учрайди. Масалан, «Москва» колхозида дағал хашак ғарамлари ўлчаб кўрилганда 80 тонна кам чиқди. Ем-хашак тайёрлашдаги қолоқликнинг асосий сабаби бу ишга етарли ишчи кучи ва техника воситалари ажратилмаганлиги, айрим жойлардаги интизом ва масъулият туйғуси етишмаётганлигидадир. Ваъда хашак ўрнига ўтмайди. Важ-корсонни бир чеккага йиғиштириб қўйиб, амалий ишга ўтиш вақти етмадимикин?

Ф. ЗОҲИДОВ, «Совет Ўзбекистони» мухбири.

Жасорат маскани: Ноқоратупроқ ўлка

ЕРЛАР ЯНГИЛАНМОҚДА

Новгород областининг Волот районидаги ҳайдаладиган ерлар яна 400 гектар кенгайтирилди. Бундай майдонда ўзбек мелиораторлари қуритиш системасини барпо этдилар. Бу системани яратишда «Узновгородводстрой» трестининг «Тошкент-4» кўчма механизациялашган махсус колоннасидан Иван Иванов бошлиқ дренажчилар бригадаси ҳам бевосита иштирок этди.

Иванов бундан саккиз йил аввал бу ерда бўлғуси далаларга олиб борадиган дастлабки йўлларни бунёд этган, турар жойлар қурган, ишлаб чиқариш базасини ташкил этган кишилар қаторида меҳнат қилган эди. Аввалига турли ишларни бажариб юрди, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда механизаторлар курсини тамомлади ва тракторчи бўлди. Кейин эса, унга дренажчилар бригадасига раҳбарлик қилишни топширишди. «Волотовский» совхозида ҳатто Новгород шароитларига кўра ҳам ғоят машаққатли дала бўлиб, бунда кўпинча ер остида ётадиган жуда катта харсанг тошлар кўп. График асосидагина эмас, балки ундан ўзиб меҳнат қилиш, ЭТЦ-202 кўп чўмичли экскаваторнинг бекор туриб қолишини ғоятда камайтириш учун юксак маҳорат талаб қилинар эди.

Лекин, машаққатли имтиҳонга шараф билан дош берилди: чунки Иванов бошлиқ бригада-ёшлар бригадаси, унинг бригадирдан бошқа ҳамма аъзолари комсомол ёшлардир. Бригада бошлиғи ҳамда унинг ёрдамчиси Николай Петровнинг кўмаги билан Н. Лемясов, Л. Оллаберганов, Н. Ешчановлар ер ости қувурларини ётқизиш «сирларини» тезда ўзлаштириб олишди.

Йиллар ўтган сайин тажриба орта борди, маҳорат ошди. Биринчи йили Иванов 68 километр ёпиқ дренаж қурган бўлса, келгуси йилда 75 километр дренаж қурди. У ўтган йили топшириқни қарийб икки ярим баравар ошириб бажариб, механизациялашган колоннада энг юқори меҳнат унумдорлигига эришди.

Волот, Новгород области

В. ЧЕРНЯЕВ, ТАСС — ЎзТАГ мухбири.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҲИСОБОТ ВА САЙЛОВЛАР

КАМОЛОТ ЙЎЛИ

«СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ўн биринчи беш йилликнинг ўзак йилида ишлаб чиқарилаётган машиналарнинг техника даражаси, сифати ва пишиқ-пухталигини кескин ошириш бўйича 1983 —1985 йилларга мўлжалланган социалистик мажбурият қабул қилган эди. План топшириқларини барвақт бажариш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини янада мустаҳкамлаш, ресурслардан оқилона фойдаланиш борасида ғоят муҳим марралар белгиланганди.

Партия группаларида ўтаётган ҳисобот-сайлов йиғилишларида коммунистлар мана шу юксак мажбуриятлар қандай бажарилаётганлиги хусусида атрофлича фикрлашиб олмоқдалар. Ҳар бир коммунист бу марраларни эгаллаш учун қандай ҳисса қўшаётганлиги, резерв ва имкониятларни ишга солиш учун курашда нечоғли актив қатнашаётганлиги бу йиғилишларда қизғин муҳокама қилинаётир.

Бу бежиз эмас, албатта. Чунки шаҳримиз чеккасига жойлашган бу йирик корхона КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларини, СССРнинг Озиқ-овқат программасини бажаришга салмоқли ҳисса қўшишга даъват этилган. Қишлоқ меҳнаткашлари бу ерда ишлаб чиқарилаётган 80 от кучига эга бўлган тракторларни, оғир юк ташувчи прицепларни кўплаб олиб турибдилар. Корхона коллективи ўзак йилининг биринчи ярмида ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилди. Ҳар бир бўлинма меҳнатчилари ўз олдиларида турган вазифаларни, бу вазифаларнинг аҳамиятини яхши билганликлари натижасида мавжуд резервларни, илғор тажрибаларни ишга солиб, юксак унум билан ишладилар.

Социалистик мусобақада коллектив аъзоларининг 95 проценти фаол қатнашмоқда. Шахсий ишлаб чиқариш планлари ва коллективнинг ижодий режаларини изчил бажариш туфайли меҳнат унумдорлигини оширишнинг янги-янги резервлари ҳаракатга келтирилмоқда. Социалистик мусобақада коммунистлар олдинда бормоқдалар. 92 партия группаси уларнинг ишлаб чиқаришдаги ва ижтимоий ҳаётдаги авангардлигини таъминлашга бош-қош. Улар ҳар бир иш жойида пухта тартиб-интизом ўрнатиш учун курашиб, қувончли натижаларга эришмоқдалар. Буни шундан ҳам кўриш мумкинки, ўзак йилнинг биринчи ярмида планда кўзда тутилганидан деярли 1,5 миллион сўмликдан зиёд—92 миллион сўмликдан кўпроқ товар маҳсулоти ишлаб чиқарилди. Корхона конвейерларидан деярли 13 мингта қудратли трактор республика пахтазорларига, қардош республикаларнинг далаларига йўл олди. Олти ойлик муддатда ялпи маҳсулот ҳажмидан олий сифат категориясидаги маҳсулотнинг салмоғи ҳам анча кўпайди. Эндиликда 37,1 процент маҳсулот олий сифат категорияси бўйича чиқарилмоқда.

Мана шу ютуқлар, уларни қўлга киритишда омил бўлган барча воситалар чуқур таҳлил қилиниб, ҳисобот-сайлов йиғилишларида ишлаб чиқаришни интенсив ривожлантиришнинг янги истиқболлари ҳақида фикр юритилмоқда. Жумладан 26-механика-йиғув цехи ишлаб чиқариш коллективларидаги партия группаларида ўтган йиғилишларда ҳам худди мана шундай бўлди. Коммунистик меҳнат зарбдори, 3-даражали Меҳнат Шуҳрати ордени нишондори Г. Марарoв ўзи етакчи бўлган партия группаси йиғилишида ҳисоб бериб, ҳисобот даврида қўлга киритилган ютуқларни, меҳнатда ва ижтимоий ҳаётда ибрат кўрсатаётган коммунистларнинг номларини бирма-бир тилга олди.

Бу партия группасига фақат 7 коммунист бирлашган. Сиртдан қараганда бу унчалик катта куч ҳам эмас. Бироқ партия группасининг кучи унга бирлашган коммунистларнинг оз-кўплигида эмаслигини, балки бутун гап онгли, партиявий интизомни чуқур ҳис этишда, ўз участкасидаги ишнинг аҳволи учун масъулиятни сезишда эканлигини кўрсатиб турибди. Зеро, партия йиғилишида кичкинагина мана шу коллективда ҳисобот даври камолот сари катта бир йўл, муҳим бир босқич бўлганлигини кўрсатувчи кўпдан кўп мисоллар келтирилди.

Лекин, фақат муваффақиятларни таъкидлаб кўрсатиш, ютуқлар билан ҳаволаниш коммунистларга мутлақо ёт нарсадир. Мана шу йиғилишда ҳам бу қоида партия коллективи ҳаётида пухта қарор топганлигини кузатиш мумкин эди. Сайқалчи-силлиқловчи З. Шокиржонова сўзга чиқиб, партия группасининг ташкилотчиси фаолиятидаги айрим жиҳатларни принципиал танқид қилди. Жумладан, коллективда сиёсий-тарбиявий ишни йўлга қўйишда бўшашувчанлик содир бўлганлигини ёш кадрлар билан ишлашда ўзибўларчиликка йўл қўйилаётганлигини кўрсатиб ўтди.

— Кўпинча, — деб сўзини давом эттирди З. Шокиржонова, — мусобақа якунларини чиқаришда Марарoв холис иш тутолмай қолади. Ўз бригадасига ён босади. Бу партия группасининг ташкилотчиси бошқа бригадалардаги аҳволдан узоқлашиб қолаётганлигини кўрсатмайдими?

Дарҳақиқат, ҳисобот даврида партия группаси ишлаб чиқариш участкасининг бўлинмаларида сиёсий-тарбиявий иш бирмунча бўшаштириб қўйилган эди. Тўғри, партия группасида йиғилишлар вақтида ўтказилди. Уларда асосий ҳолларда кичик коллектив олдида турган муҳим вазифалар ўзаро талабчанлик асосида қараб чиқилди. Коммунистлар, барча меҳнаткашлар билан олиб бориладиган сиёсий-тарбиявий ишлар савиясини оширишга доир масалалар ҳам муҳокама қилинди. Лекин биргаликда қабул қилинган қарорлар ҳамиша ҳам охирига етказилгани йўқ. Бу эса ҳисобот-сайлов йиғилишида коммунистнинг принципиал танқид билан чиқишига сабаб бўлди, албатта. Йиғилишда ишчилардан Э. Маҳмудов ҳам сўзга чиқди. У асосий эътиборни социалистик мусобақанинг ошкоралигини таъминлашга, меҳнатни ташкил этишни яхшилаш ва илғорларни рағбатлантиришни такомиллаштиришга қаратиб, қимматли фикр-мулоҳазалар билдирди.

Бирлашма партия комитети ҳисобот-сайлов йиғилишларига тайёргарликни анча олдиндан бошлаган эди. Партия группаларидаги ҳисобот-сайлов йиғилишларидан тортиб бирлашма партия конференциясини ўтказишга тайёргарлик кўришнинг пишиқ-пухта плани ишлаб чиқилди. Натижада корхона бўлинмаларида ҳисобот-сайлов кампанияси уюшқоқлик билан бошланди. Бу йиғилишлар коммунистлар, барча меҳнаткашларни ишлаб чиқаришдаги активликни ва ташаббускорликни кучайтиришга, бутун куч ва ресурсларни ўн биринчи беш йилликнинг ўзак йилини муваффақиятли якунлашга, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 60 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авж олдиришга сафарбар этмоқда.

О. БОБОЖОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» нинг махсус мухбири.

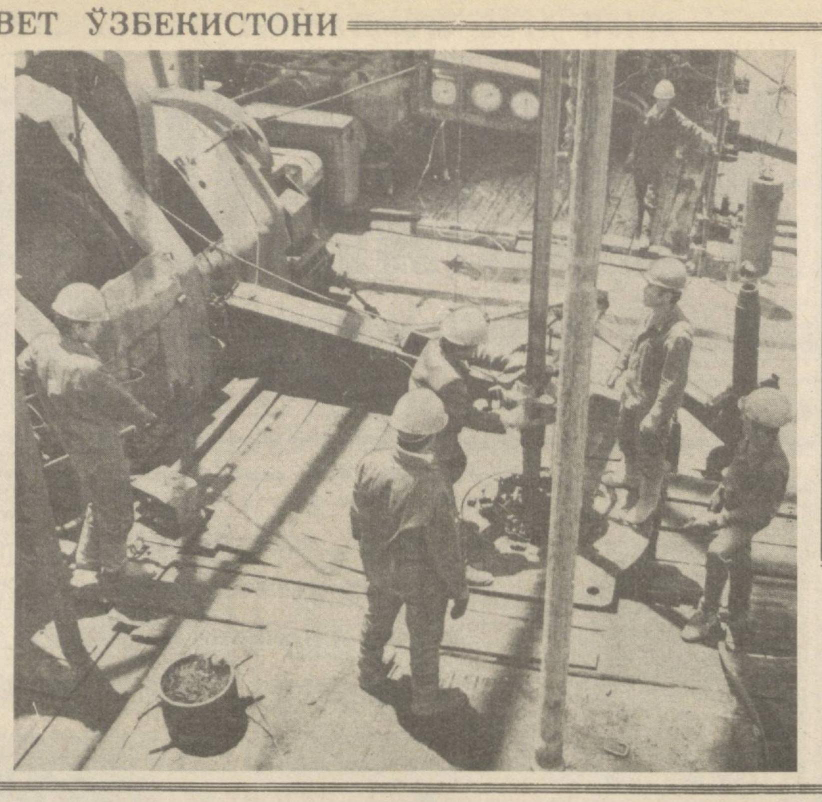

ҚАШҚАДАРЁ. «Узбекбургаз» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли Бухоро пармалаш ишлари бошқармаси коллективи Помуқдаги газ ва конденсат қудуқларини саноат усулида пармалаш бўйича графикдан ўзиб ишлаяпти. Қўлга киритилган ютуқларда коллективдаги барча пармалаш бригадаларининг меҳнатини бригада пудрати асосида ташкил этганликлари катта роль ўйнамоқда. Иш унуми ва сифати тобора ортиб, юксак тежамкорликка эришиляпти. Суратда: пармалаш қурилмаларига насос ўрнатиш пайти.

А. Ваништейн фотоси. (ЎзТАГ).

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

✦ ХАНЛАР. (Озарбайжон ССР). Ханлар районидаги ихтисослаштирилган совхозлар эртаги хўраки узумдан мўл ҳосил етиштирдилар. Совхозлар ялпи узум узишга киришдилар. Соҳибкорлар ҳар гектар ердан 150—160 центнер — белгиланганидан қарийб бир ярим баравар кўп ҳосил олмоқдалар. Маҳсулот мамлакатнинг саноат марказларига жўнатила бошланди. Озарбайжон меҳнаткашлари узум етиштиришнинг беш йиллик охиригача белгиланган даражасидан ҳам кўп ҳосил етиштирдилар.

✦ ТАРТУ (Эстония ССР). Янги очилган «Осень» фирмаси Тарту агросаноат бирлашмаси ходимларига «дала — магазин» конвейерида ҳосилнинг нобуд бўлишини тугатишга имкон берди. Фирма аҳолини янги сабзавот, резавор ва мевалар билан таъминлаб турадиган хўжаликларда ҳосил нобудгарчилигини анча камайтирди. Фирма Тарту консерва заводи базасида ишлаб турибди. Энди маҳсулот магазин пештахталарига анча тез ва яхши сақланган ҳолда келтирилмоқда.

✦ ГРОЗНИЙ. Бу ердаги радиотехника заводи коллективи «Гиала-410» транзит радио приёмнигини ишлаб чиқара бошлади. Корхона конструкторлари аппарат сифатини анча яхшиладилар, унинг товушини тиниқлаштирдилар, пухта ишлашини таъминладилар. Ҳар йили заводда қарийб 50 мингта шундай транзистор тайёрлаб чиқарилади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ VII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ—ҲАЁТГА!

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Қўл меҳнати камайтирилиб, ишлаб чиқариш автоматлаштирилади, меҳнат унумдорлиги оширилади

Фан ва техника ютуқлари бугунги кунга келиб кўп тармоқли халқ хўжалигимиз муваффақиятли тараққиётининг негизи бўлиб қолди. КПСС XXVI съездида фан-техника революцияси ютуқларини хўжалик юритишнинг социалистик системаси афзалликлари билан уйғун ҳолда қўшиб олиб бориш, илм-фаннинг ишлаб чиқариш билан бирлашувининг социализмгагина хос шаклларини кенг ривожлантириш вазифаси илгари сурилган эди. Олимлар меҳнати самарадорлигини янада ошириш, уларнинг куч-ғайратини муҳим илмий ва халқ хўжалик проблемаларини ҳал қилишга сафарбар этиш ана шу тарихий вазифани муваффақиятли амалга оширишнинг муқаррар шартидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ўн биринчи пленумида таъкидланганидек, ривожланган социализм шароитида ягона илмий-техник сиёсат ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Янги машиналар, механизмлар ва технологияларни яратиш, ишлаб чиқаришни автоматлаштириш, қўл меҳнатини кескин камайтириш соҳасида жуда катта иш қилиниши лозим. Қуйида мамлакатимизнинг йирик олий ўқув юртларидан бири — Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтида шу соҳада олиб борилаётган айрим ишлар ҳақида сўз юритилади.

Маълумки, ишлаб чиқариш ҳозирги кунда асосан икки йўл — экстенсив ва интенсив йўлда ривожланмоқда. Биринчи йўл янги ишлаб чиқариш қувватларини барпо этиш, ишчилар сонини кўпайтиришга асосланади. Иккинчиси эса энг аввало мавжуд потенциалдан янада самаралироқ фойдаланиш, иш ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини янада оширишни кўзлайди. Бунда ишлаб чиқаришнинг ривожи фан-техника тараққиёти энг сўнгги ютуқларидан фойдаланиш ҳисобига таъминланади.

Бизнинг кафедрада айрим илмий ташкилотлар, муассасалар ва саноат корхоналари билан ҳамкорликда химия ва озиқ-овқат саноатининг энг муҳим технология жараёнларини интенсивлаштириш вазифаси ҳал этилмоқда. Кейинги йилларда жумладан, Ўрта Осиё озиқ-овқат саноати илмий-тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик институтининг («СредазНИПКИПишчепром») ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш бўлими, Бутуниттифоқ пластмассалар илмий-тадқиқот институтининг Фарғона бўлими, Фарғона кимёвий толалар заводи, «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Бухоро ёғ-экстракция заводи билан ҳамкорлик шартномаси имзоладик.

Олиб борилаётган илмий тадқиқотларимиз кўлами кенг. Шулардан бири чигитни қуритиш учун самарали конструкция яратишдир. Пахтани машинада теришдан олдин ғўза баргини тўкиш мақсадида дефолиация ўтказилишини ким билмайди дейсиз. Бу иш кўсакни тез етилтириб, пахта барвақт очилишига олиб келади. Шу аснода пахта ассортименти ўзгаради, унинг дастлабки икки сортини тайёрлаш кўпаяди. Аммо, батамом етилиб улгурмагани учун ҳам хом ашёнинг намлиги ортиб, хусусан учинчи ва тўртинчи сорт пахта чигити сифати пасайиб кетади. Пахта тайёрлаш пунктларида «оқ олтин» қуритилгани билан чигитнинг кондицион намлиги таъминланмайди.

Кафедрамиз бу иш учун конвектив типдаги қўш ярусли қуритгич қурилмасини тавсия этди. Бунда нам хом ашёга ўзгарувчан иссиқлик таъсир этилади. Шунда қуритилгандан кейин ҳам чигитнинг табиий хоссалари сақланиб қолар экан. Ҳозирги кунда «СредазНИПКИПишчепром»да бу қурилманинг тажриба намунаси учун техник ҳужжатлар тайёрлаб қўйилди. Қурилма бир кеча-кундузда юз тонна маҳсулотни қайта ишлаш имконини беради.

Ғалла ва бошқа донадор материаллар ташишни механизациялаш ва автоматлаштиришнинг илғор усулларидан бири пневматик транспорт эканлиги аён. Унинг ажойиб хусусияти шундаки, аввало иш майдони тежаб қолинади, ташиш вақтида нобудгарчиликка йўл қўйилмайди. Бир йўла бошқа технологик жараёнлар, айтайлик тозалаш, совутиш, қуритиш каби ишларни ҳам бажариш мумкин. Шу афзалликларига қарамай, пневмотранспорт ёғ-мой заводларида кенг қўлланилмасди.

«СредазНИПКИПишчепром»нинг ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш бўлими билан ҳамкорликда чигитни пневмотранспорт орқали ташиш юзасидан тадқиқот олиб борилди. Шу зайл чигитни ташиш ва тозалаш учун қурилма тавсияси юзага келди. Бизнинг тавсия асосида Когон ва Бухоро ёғ-экстракция заводларида чигитни ташиш ва тозалаш учун тажриба қурилмаси тайёрланиб монтаж қилинди. Ана шу заводларда янгиликнинг бир йилда берадиган иқтисодий самараси 118 минг сўмни ташкил этади.

Кимёвий толалар ишлаб чиқаришда хилма-хил технологик эритмалар ишлатилади. Уларнинг регенерацияси ҳамда шу аснода юзага келадиган маҳсулотни қайта ишлаш кўпинча маҳсулотнинг пировард таннархини белгиловчи омил бўлиб қолади. Бу ишда атроф муҳит ва табиат муҳофазасига ҳам алоҳида эътибор берилади. Технологик эритмаларнинг регенерацияси асосий методларидан бири ректификациядир. Айтайлик, диацетат толалар ишлаб чиқаришда эритма сифатида ацетондан фойдаланишади. Сув-ацетон аралашмасини ректификация қилиш учун махсус идиш керак. Бу идиш катта ҳажмда бўлса ҳам самараси кўп эмас. Кафедрамизда ана шу аралашмадан ацетонни ажратиб олиш учун махсус қурилма таклиф этилдики, бу қурилма тузилишининг соддалиги, ҳажмининг кичиклиги ва юқори самара бериши билан ажралиб туради. Тадқиқотлар ундан фойдаланилганда меҳнат унумдорлиги олти марта ошишини кўрсатди. Шу боис уни дастлаб Фарғона кимёвий толалар заводида амалиётга жорий этишди. Учта шундай қурилма реконструкцияси йилига 80 минг сўм ҳисобида самара беради.

Химия корхоналарида маълум миқдорда зарарли моддалар ҳам ажралиб чиқади. Уларни тутиб қолувчи қурилмалар эса жуда катта майдонларни эгаллайди. Табиийки, ихчам, серунум, зарарли моддаларни тутиб қолувчи қурилма барпо этиш капитал маблағ сарфини қисқартириш, фойдаланишда меҳнат унумдорлигини ошириш, чиқиндисиз технологияни жорий қилиш имконини беради. Бутуниттифоқ пластмассалар илмий-тадқиқот институтининг Фарғона бўлими ҳамда Фарғона кимёвий толалар заводи билан кафедрамиз ўртасидаги ҳамкорлик, айниқса, шу йўналишда яхши самара бермоқда. Олиб борилган тадқиқотлар натижасида адсорбцион аппаратнинг янги тури лойиҳаланди ва ишлаб чиқаришга жорий этилди. Бу аппарат Фарғона кимёвий толалар заводида ишлатилганида йилига 200 минг сўмга яқин иқтисодий самара берди.

КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленумида халқ хўжалигимиздаги катта резервлар ҳақида сўз юритилиб, уларни фан-техника тараққиётини жадаллаштиришдан, фан-техника ютуқлари ва илғор тажрибани ишлаб чиқаришга кенг ва тез жорий этишдан қидириш лозимлиги алоҳида таъкидланди. Бу вазифаларни амалга оширишда, хусусан илмий тадқиқотлар самарадорлигини ошириш, фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлаш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштиришда илмий ташкилотларнинг ишлаб чиқариш билан ҳамкорлиги жуда катта роль ўйнайди.

З. САЛИМОВ,
Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтининг кафедра мудири, техника фанлари доктори, профессор.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«СЎЗ КЎПУ, САМАРА ОЗ»

Газетанинг шу йил 11 июнь сонида юқоридаги сарлавҳа остида матбуот обзори эълон қилинган эди. Унда Сирдарё область Гулистон район «Гулистон» газетаси саҳифаларида танқидий, проблематик мақолаларнинг кам ёритилаётганлиги, кўпгина бошқа материалларнинг эса умумий тусда бўлиб қолаётганлиги, шунингдек, райком ўз матбуот органига раҳбарлик қилишда сусткашлик қилаётгани каби камчиликлар айтилган эди.

Ушбу мақола юзасидан редакцияга жавоб йўллаган **СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ** унда келтирилган фактларнинг тўғрилигини тасдиқлайди. Мақола область партия комитети пропаганда ва агитация бўлимида область ва район газеталарининг редакторлари иштирокида атрофлича муҳокама қилинди.

Газеталарнинг саҳифаларида мунтазам равишда танқидий ва проблематик мақолалар бериб бориш, унинг ҳар бир чиқиши жонли, таъсирчан бўлиши учун курашиш ҳамда мавжуд камчиликларни тугатиш юзасидан конкрет тадбирлар белгилаб олинди.

НАЗАРИЯ МАСАЛАЛАРИ

СОЦИАЛИЗМНИНГ СИЁСИЙ ИҚТИСОДИ: БАЪЗИ АКТУАЛ ПРОБЛЕМАЛАР

КПСС ривожланган социализмни такомиллаштириш, унинг афзалликларидан яхшироқ фойдаланиш борасидаги ўзининг кўп қиррали ишларида марксча-ленинча назарияга тўла-тўкис таянмоқда, марксизмнинг барча таркибий қисмларини ижодий ривожлантиришга доимий эътибор бермоқда.

КПСС Марказий Комитетининг июнь (1983 йил) Пленуми ижтимоий фанлар соҳасида, энг аввало иқтисодий фанлар соҳасида ғоявий-назарий ишларнинг анча юксакроқ даражасини таъминлаш, ҳаёт жамиятимиз олдига қўяётган реал амалий вазифалар томон кескин бурилиш ясаш вазифасини қўйди.

I.

Социализм сиёсий иқтисодининг асосий ғоялари Маркс ва Энгельс томонидан тарихий материализм, иқтисодий назария ва илмий коммунизм асосий қоидаларини, ишчилар синфи ва унинг партияси революцион курашининг мақсадларини ишлаб чиқиш вақтида таърифлаб берилган эди.

Партиянинг биринчи, сўнгра иккинчи программаси устида ишлаш вақтида, «Давлат ва революция» китобида ва бошқа асарларида Владимир Ильич Ленин Маркс ва Энгельснинг назарий меросини ривожлантирди. Унинг Улуғ Октябрдан сўнг социалистик экономика асосларини яратиш борасидаги амалий ишлар билан боғлиқ бўлган асарлари ғоят муҳимдир.

Социализмнинг сиёсий иқтисодини ташкил этувчи ғоялар, қоидалар, хулосалар доираси марксча мерос, ленинча ғоялар, социалистик хўжаликни вужудга келтириш ва унинг амал қилиши дастлабки тажрибаларини умумлаштириш негизида қадамба-қадам таркиб топди, аниқлади ва бойиб борди.

Ҳозирги босқичда сиёсий иқтисод олдида сифат жиҳатдан янги вазифалар вужудга келди. Уларнинг моҳияти — ривожланган социализмнинг шароитлари ва эҳтиёжларини, халқнинг фаровонлигини оширишга қаратилган ва фан-техника революцияси ютуқларига таянувчи қайта ишлаб чиқаришнинг интенсив турини назарий акс эттиришдан иборат.

Партия учинчи Программаси янги редакциясида ривожланган социализм даврига батафсил характеристика берилади. Ривожланган социализм концепциясида жамиятимизнинг иқтисодий системасига ҳам таалуқли бўлган принципиал кўрсатмалар ва хулосалар мавжуддир. Уларнинг кўпи ҳозирнинг ўзидаёқ планлаштириш ва бошқариш механизмини такомиллаштириш чораларида амалда қўлланилмоқда.

Бироқ иқтисодий назарияни ривожланган социализмнинг хўжалик проблемаларига кескин равишда буриб юбориш учун ҳали кўп иш қилиш керак. Ҳозирча ривожланган социализм иқтисодий системасининг кенгайтирилган, батафсил ишлаб чиқилган концепциясига эга эмасмиз, ўртоқ Ю. В. Андропов КПСС Марказий Комитети июнь Пленумида таъкидлаб ўтганидек, «биз яшаб меҳнат қилаётган жамиятни шу пайтгача ҳали етарли даражада ўрганиб чиққанимиз йўқ, бу жамиятга хос қонуниятларни, айниқса иқтисодий қонуниятларни тўлиқ очиб кўрсатганимиз йўқ. Шу боисдан баъзида, айтиш мумкинки, тажрибаларга асосланиб, синовлар ва хатоларнинг жуда норационал услуби билан иш кўришга мажбур бўлмоқдамиз». Ҳолбуки мамлакатимиз ўзининг ижтимоий тараққиётида шундай тарихий маррага етиб келдики, «ишлаб чиқарувчи кучларда чуқур сифат ўзгаришлари ва бунга мувофиқ равишда ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштириш муқаррар бўлиб қолди».

Социализмнинг сиёсий иқтисоди, фан-техника революцияси, ишлаб чиқаришнинг ижтимоий характери чуқурлашган шароитда ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш тенденцияларини, ишлаб чиқаришнинг ижтимоийлашув қонуниятларини, ижтимоий мулк етуклиги даражасини ошириш, манфаатлар системаси, аввало умумхалқ манфаатлари системаси орқали уни реализация қилиш қонуниятларини; ресурслардан рационал фойдаланиш имкониятларини; ишлаб чиқаришни бошқаришнинг демократик асосларини кенгайтириш йўлларини; социалистик ишлаб чиқаришнинг олий мақсади, унинг самарадорлиги, ишлаб чиқаришни планли асосда тартибга солиб туриш ҳамда товар-пул муносабатларидан фойдаланиш механизмини, фан-техника тараққиётини рағбатлантиришни, илмий нарх-наво сиёсатини; «Ҳар кимдан қобилиятига яраша — ҳар кимга меҳнатига яраша» деган социализмнинг асосий принципини амалга оширишни янада чуқурроқ ўрганиши керак. Иқтисодий ўсиш назарияси соҳасида халқ хўжалигининг пировард натижаларини, ишлаб чиқаришни интенсивлашнинг социал қонуниятларини, табиат ва жамиятнинг ўзаро алоқаларини тадқиқ этиш ғоят актуалдир.

Сиёсий иқтисод буларни ҳал этмай туриб, хўжалик механизмини такомиллаштиришнинг методологик негизи сифатида хизмат қила олмайди, ўзининг ўзгартирувчилик ролини бажара олмайди, бинобарин ўзининг идеологик ва тарбиявий функциясини бажара олмайди. Сиёсий иқтисод социалистик хўжаликдаги чуқур ўзгаришларни акс эттира олиши учун, уларни амалга оширишда актив омил бўлиб хизмат қилиши учун уни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтаришни ҳаётнинг ўзи талаб қилмоқда. Эндиликда тадқиқотларнинг ҳаётдан ажралиб қолишига, чуқур назарий умумлашмаларни дефиницияга берилиб кетиш билан алмаштиришга, схоластик назариялаштириш, шунингдек, тор доирадаги амалиётчиликка берилишга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Сир эмаски, айрим илмий асарларда ана шундай нуқсон учрамоқда.

Иқтисодий назария СССРнинг хўжалик тараққиётинигина эмас, реал социализмнинг интернационал тажрибасини ҳам акс эттириши зарурлигини ҳисобга олмаслик мумкин эмас. Қонуниятлар умумий бўлгани ҳолда ривожланган социалистик жамият қурилиши турли шаклларда, турли методлар билан олиб борилмоқда. Ана шу хилма-хил тажриба ягона назария доирасида идрок этилиши лозим.

Социализм қурилишининг интернационал тажрибасига таянувчи социализм иқтисодий системаси концепцияси умумий қоидалар билан кифояланиб қолиши мумкин эмас. КПСС Марказий Комитети июнь Пленумида ўртоқ К. У. Черненконинг докладида таъкидлаб ўтилганидек, фан қонунлари ва категориялари хусусидаги мунозаралар, улар нақадар муҳим бўлмасин, ўзи учунгина аҳамиятли, схоластик характерда бўлмаслиги керак. Сиёсий иқтисоднинг категориялари ва қонунларини статистик, тасвирлаш характеридан уларни яхши амалий тавсиялар бера оладиган, иқтисодий тараққиёт масалалари бўйича қарорлар қабул қиладиган даражада ишлаб чиқишга ўтиш зарурати етилди.

2.

Социализм сиёсий иқтисодининг актуал масалалари орасида аввало социалистик жамият олий мақсади — кишининг фаровонлиги, унинг ҳар томонлама камолоти проблематикасини олиб кўрсатиш керак.

Бу мақсад маълум вақтгача коммунистларнинг умумий программ талаби бўлиб келди. Ривожланган социализм шароитида эса бу мақсад партиянинг бевосита вазифаси бўлиб бормоқда, жуда катта амалий аҳамият касб этмоқда.

Социализмнинг олий мақсадини социалистик ижтимоий системанинг турли даражасига мувофиқ равишда очиб бериш, конкретлаштириш ва шу йўл билан улар фаолияти пировард натижаларини аниқлаб бериш, инсон эҳтиёжларининг ҳамма жиҳатларига нисбатан татбиқ этиш керак. Ана шунда эҳтиёжларнинг хилма-хиллиги, уларни қондиришнинг социал формалари билан боғлиқ бўлган бир қанча мураккаб проблемалар юзага келади. Бу масалаларнинг етарли ишлаб чиқилмаганлиги шунга олиб борадики, эҳтиёжнинг маълум бўлган стандартлари беихтиёр равишда қайта вужудга келаверади, ҳолбуки, бу эҳтиёжларни маълум мақсадларни кўзлаб ва онгли шакллантириш керак.

Маркснинг социалистик жамият аъзолари ҳаётий муҳим эҳтиёжларини истеъмолнинг ижтимоий фондлари ҳисобига қондириш ғояси давр синовидан ўтди. Энг муҳим социал бойликлар, — маориф медицина хизмати, уй-жой ва бошқалар меҳнаткашлар учун баравар эканлиги бизнинг жуда катта ютуғимиздир. Лекин ҳозирги кунда аҳолига социал-маданий хизмат кўрсатиш сифатини ошириш масаласи ғоят ўткир бўлиб турибди. Бу масалани хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш, унинг техника билан таъминланиш даражасини ошириш, меҳнатга онгли муносабатни тарбиялаб, ходимларнинг малакасини ошириш йўли билан ҳал қилиш лозим.

Албатта, социалистик ишлаб чиқариш мақсадларига таалуқли проблемаларни ўрганиш — жуда кўп фанларнинг вазифасидир. Сиёсий иқтисод эса бойликларни, бу бойликларни яратиш учун зарур бўлган меҳнатни, эҳтиёжларни қондиришнинг индивидуал ва ижтимоий формалари нисбатларини, ўзгариб борувчи эҳтиёжларга мувофиқ равишда ижтимоий истеъмол қимматини максималлаштириш йўлларини «мезонга солиш» методларини асосламоғи керак.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш каби энг асосий проблема ҳам янада конкретроқ ёндашишни талаб қилади. Ҳозирги маънодаги «ишлаб чиқариш самарадорлиги» термини фанга нисбатан яқинда кириб келди. Шу сабабли уни марксизм классиклари айрим фикрлари билан исботлашга уриниш тўғри бўлмайди. Самарадорликка маълум ижтимоий формада олинган ишлаб чиқариш ва унинг чиқимлари натижаларининг бир-бирига нисбати сифатида ёндашиш методологиясининг ўзи ҳам муҳимдир. Уни социалистик ишлаб чиқаришга қўлланиб, бевосита ижтимоий маҳсулотнинг чиқимларга ва ижтимоий меҳнатга кетган сарфларга нисбатида унинг самарадорлиги ифодасини кўрамиз. Социалистик ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш — ижтимоий меҳнат (иш вақти)ни тежашнинг конкрет ифодасидир, уни Маркс коллектив ишлаб чиқаришнинг биринчи иқтисодий қонуни деб ҳисоблаган эди.

Социалистик ишлаб чиқаришнинг олий мақсади проблемаларини ва бу ишлаб чиқариш самарадорлиги проблемаларини ишлаб чиқиш социализм сиёсий иқтисодида иқтисодий категория сифатидаги истеъмол қимматига етарли баҳо бермасликни бутунлай бартараф этишга ёрдам берган бўлур эди. Маълумки, Маркс капитализм сиёсий иқтисодида истеъмол қимматини ўрганиш заруратини тан олган эди. Шундай экан, бу қийматнинг олий мақсади инсоннинг ҳар томонлама камол топиши, унинг эҳтиёжларини қондиришдан иборат бўлган ишлаб чиқариш билан шуғулланадиган социализм сиёсий иқтисодий томонидан ўрганилиши жуда актуалдир.

Истеъмол қийматини иқтисодий категория сифатида тан олиш, уни баҳолаш ва ўлчашнинг методологиясини асослаб бериш давримизнинг ишлаб чиқаришни энг юқори натижалар сари йўналтириш учун зарур бўлган қатъий талабидир. Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг мумкин қадар кўпроқ ижтимоий маҳсулот олиш вазифаларига бўйсундирилиши истеъмол

АВГУСТ—ҲОСИЛГА ҲОСИЛ ҚЎШИШ ОЙИ

ДЕҲҚОН НИГОҲИ ҒЎЗАДА

Косонсой районидаги «Дўстлик» совхозининг СССР Олий Совети депутати Абдусаттор Шарипов бошлиқ 60 центнерчи бригадаси пахтакорлари ҳар туп ғўзада рекорд ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар. Мухбиримизнинг оташқалб бригадир билан суҳбати пахтакорларнинг август ойи вазифалари ҳақида борди.

Мухбир — Август ойида ғўзаларни озиқлантиришни қандай ташкил этиш керак? Бу саволга ўз бригадангиз мисолида жавоб беришингизни илтимос қиламан.

Бригадир — Пахтадан эртаги ва юқори ҳосил етиштириш учун ғўза парвариши август ойи охиригача қизғин давом эттирилиши керак. Бунда ғўзаларни «шарбат» усулида суғориш ва озиқлантириш биринчи даражали аҳамият касб этади. Маълумки, ўсимликка йиллик минерал ўғитлар нормаси 15-20 июль орасида бериб бўлинди. Бундан кейин минерал ўғитлар бериб бўлмайди.

Бригадамизда ҳар бир картадаги ўсимликнинг ҳолати, ўғитларга бўлган эҳтиёжи ўрганиб чиқилди. Шу кунгача ҳар гектар ер ҳисобига 15—16 тонна органик ўғитлар чиритилган ҳолда ва «шарбат» усулида берилди. Яна 6—7 тоннадан органик ўғитлар солиш ниятидамиз. Шуни кўзлаб қизғин иш олиб боряпмиз. Эгатлар оралиғига органик ўғитлар қанча кўп солинса, шунча яхши. Боиси, гўнг, қўй қийи, эски иморатларнинг майдаланган тупроғи «шарбат» усулида оқизилганида ғўзалар толиқмайди, шоналар, гуллар, тугунчаларини тўкиб юбормайди. Тўқ кўсакларнинг тезроқ етилиб, очилишига, пахта сортининг юқори бўлишига ёрдам беради. Бригадамизда август ойи охиригача ғўзаларни камида икки марта «шарбат»га қондирамиз. Айни кезда сифатли культивация ва чопиқ ўтказиб, намни тўла сақлаб қоламиз.

Мухбир — Ҳосил нишоналарининг ҳаммасини тўкилишдан сақлаб қолиш мумкинми? Агар мумкин бўлса, бунинг учун нималар қилиш керак?

Бригадир — Мавжуд ва бунёдга келтирилаётган ҳосил нишоналарини тўкилишдан тўла сақлаб қолишимиз мумкин ва керак. Пахтакор деҳқонларимиз ана шунга эришиш учун йил-ўн икки ой пешана тери тўкиб меҳнат қиладилар. Шоналар, гуллар, тугунчалар, кўсаклар яратилса-ю, кейинчалик тўкилишига йўл қўйилса, бундан нима фойда? Сарфланган меҳнат ва маблағ, техника кучи, сув ва ўғитлар мўъжизаси бекорга кетади-ку! Ҳозир шундай масъулиятли даврга кирилдики, ғўза парваришини дақиқалар сайин кучайтириш йўли билангина бор ҳосилни сақлаб қолишимиз, кўсакларни тезроқ очилтириб олишимиз мумкин.

Бунинг учун нималар қилиш лозим? Ой давомида культивация, чопиқ, суғоришни бир-бирига узвий равишда боғлаб ўтказиш, ўртада узилишга йўл қўймаслик керак. Масалан, суғоришдан кейин ер етилиши билан культивация ўтказилмаса ёки чопиқ қилинмаса, эгатлар оралиғи қуриб, тупроқ чатнайди, кесак кўчади. Оқибатда илдизлар узилади. Илдизларнинг зарарланиши эса ҳосил нишоналарининг тўкилишига олиб келади. Бунга йўл қўймаслигимиз керак. Август ойи охиригача комплекс парваришнинг кучайтириб борилиши ҳосилдорликни кўтариш, сортнинг юқори, пахта толасининг узун бўлишини таъминлашда ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Мухбир — Пахтадан текис ва юқори ҳосил олмок учун нималар қилмоқ керак?

Бригадир — Ғўзаларнинг шохларида ҳосил нишоналари маълум тартибда — дастлаб биринчи ярусда, кейин иккинчи, ниҳоят, учинчи ярусда пайдо бўлади. Кўсакларнинг етилиб ва тўлишиб очилиши ҳам шу тартибда давом этади. Бироқ, салмоқдорликка келганда биринчи ва иккинчи ярусдаги кўсакларнинг пахтаси яхши тош босса ҳам, учинчи ярусдаги кўсакларнинг пахтаси анча енгил бўлади. Бунга сабаб шуки, озуқа моддалар, сув, хусусан «шарбат» суви ғўзаларнинг пояси ва шохлари бўйлаб баравар тақсимланмайди. Ҳосилдорлик омилларидан биринчи ва иккинчи ярусдаги кўсаклар яхши баҳраманд бўлганлари ҳолда, учинчи ярусдаги кўсакларга кўпроқ етиб бормайди.

Бундан чиқадиган хулоса шуки, август ойи охиригача, ҳатто сентябрь ойининг биринчи ўн кунлигида ҳам шоналарни тезроқ гулларга, гулларни тугунчаларга, тугунчаларни кўсакларга айлантириб олиш учун курашмоғимиз шарт. Бунинг учун агротехниканинг барча тадбирлари қаторида чеканкани ҳам тез ва сифатли ўтказишимиз керак. Ҳосили камроқ карталарга табақалаб яна бир марта комплекс ишлов бериш мақсадга мувофиқдир. Бу борада бригада бошлиқлари, агрономлар, механикларнинг ташкилотчилик роли ва масъулиятини кучайтириш талаб этилади.

Мухбир — Чеканканинг аҳамияти ҳақида батафсилроқ гапириб ўтсангиз яхши бўлур эди.

Бригадир — Чеканка пахта ҳосилдорлигини гектар ҳисобига 3—4 центнер кўтариш имконини беради. Гап шундаки, асосий поянинг ўсиш нуқтаси механизмлар воситасида чилпиб ташланганида органик ўғитлар, «шарбат» суви, қуёш нури, ёруғлик сингари омиллар ҳосилга ҳосил қўшиш ва кўсакларни тезроқ очилтиришга хизмат қилади. Бошқа агротехника тадбирлари сингари чеканка ҳам вақтида ўтказилганда июль ойида ҳар туп ғўзада тўпланган 7—8 тўқ кўсак ёнига август ойи охиригача яна 7—8 та тўқ кўсак қўшилади. Бригадамизда биринчи тур чеканкани тугаллаганимизга анча бўлди. Энди зудлик билан иккинчи турини ўтказиб, ён шохларнинг учини ҳам чилпиб ташлаяпмиз.

Кези келганда шуни алоҳида таъкидлаш кераки, чеканкадан кейин ғўзаларни зудлик билан «шарбат» усулида суғориш талаб этилади. Сабаби шуки, поя ва ён шохларнинг ўсиш нуқтаси чилпиб ташланиши муносабати билан сувнинг буғланиши кучаяди. Ўсимлик вақтида суғорилмаса, буғланган сувнинг ўрни тўлдирилмаса, ҳосил нишоналарини тўкиб юборади, кўсаклар кеч етилади. Ҳозир оқар сув бирмунча сероб. Шунинг учун, ғўзаларни мунтазам «шарбат» сувига қондириб бормоғимиз, лекин ғовлатиб юбормаслигимиз керак. Ҳар бир карта, ҳар туп ғўза кеча-кундуз сувчиларимизнинг эътиборида бўлсин! Чанқаб қолишига асло йўл қўймайлик!

Мухбир — Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш хусусида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

Бригадир — Ҳаво ҳарорати юқори келиши ва бошқа сабабларга кўра айрим жойларда ўргимчаккана, кўсак қурти пайдо бўляпти. Химизаторларимиз унга қарши таъсирчан чоралар кўрмоқдалар. Қишлоқ хўжалик экинлари, хусусан ғўза касалликлари ва зараркунандаларига қарши курашни ҳамманинг бурчига айлантиришимиз керак. Мен бригадир сифатида ўзимизга қарашли ҳамма майдондаги ғўзаларни кунига икки марта — эрталаб ва кечқурун кўздан кечириб чиқаман. Ҳозирча касалликка чалинган ёки ҳашаротлар зарарлаган ғўзалар йўқ. Бундан кейин ҳам пайдо бўлишига йўл қўймаймиз.

Бригадамиз аъзолари ғўза парваришини кучайтириш билан бирга пахта йиғим-теримига ҳам пухта тараддуд кўрмоқдалар. Механизаторларимиздан кимлар қайси картанинг пахтасини теришини аниқ белгилаб чиқдик. Улар ўзларига бириктилган пайкаллардаги бегона ўтларни йўқотмоқдалар. «Зангори кема»лар ремонтдан чиқарилди. Тележкаларни ҳам тахт қилиб қўйдик. Ғўза парваришини терим бошлангунча қизғин давом эттирамиз. Ҳар туп ғўзада 14—16 та тўқ кўсак бунёдга келтириш ва эртаги пахтани кўпайтириш учун бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб меҳнат қилаверамиз.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. — 50 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарамиз! Бекобод районидаги «Ленинград» совхозининг Маҳсуда Мирвалиева бошлиқ бригадаси аъзолари ана шу шиор остида мардона меҳнат қилишяпти. Ҳар туп ғўзада ғуж-ғуж шона, гул ва кўсак мавжуд. Бригада аъзолари ҳосил нишоналарини янада кўпайтириш, кўсакларни бўлиқ қилиш учун ғўзани озиқлантиришга, айниқса, «шарбат»га қондиришга алоҳида эътибор беришяпти. Суратда: (ўнгдан) илғор механизатор Зокир Аҳмедов, совхоз партия ташкилоти секретари Наҳандир Бердибоев, бригада бошлиғи Маҳсуда Мирвалиева ва бўлим агрономи Эргаш Чўлиев ғўза ривожини кўздан кечиришяпти.

Х. Аввалов фотоси.

Гектаридан 100 центнердан

Қашқадарё областининг Кўкрик Ульянов районидаги «III Интернационал» совхозининг Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Ғулом Турсунов бошлиқ бригадаси аъзолари 100 гектар майдонда «1-335» навли маккажўхоридан мўл ҳосил етиштирдилар. Бригадада ўрим авж олдириб юборилди. Ҳозир пайкалларда 5 та «Херсонец» агрегати юксак унум билан ишлатилмоқда. Айниқса, Пўлат Рўзибоев, Жамил Санаев, Сафар Жўраев каби дала гвардиячилари кунига 5—6 гектар ердаги ҳосилни ўриб-йиғиб олишмоқда.

Дастлабки эришилган натижалар қувончли бўляпти. Ҳар гектар ердан 100 центнердан дон ва 450 центнердан силосбоп поя олиняпти.

БАЛИҚЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Машина бир оз юқорига кўтарилгач, кўз ўнгимизда ажойиб манзара — кенг далаларга туташиб кетган ойнадек кўллар намоён бўлди. Тошкент область, Калинин районидаги «Дамачи» балиқчилик хўжалиги ўз бағрига 356 гектар мовий ҳавзани қамраб олган экан. Бир-бирига туташ кўлларда меҳнат қизиган. Хўжаликда балиқлар парвариши авжида.

— Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабларини қондиришда балиқчиликнинг аҳамияти, айниқса, катта дейди хўжалик директори Қодиржон Шарипов. — Хўжалигимизда йил сайин балиқ етиштириш планларини ортиғи билан бажаришга, тармоқни интенсив ривожлантиришга катта аҳамият бериляпти.

Балиқчилар йил сайин қувончли ютуқларни қўлга киритишяпти. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган чорвадор Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери, 1-класс балиқчи Ҳамид Анваров бошлиқ бригаданинг меҳнат муваффақиятлари барчани қувонтиради. Бригада аъзолари ўзларига бириктирилган 30 гектар кўлнинг ҳар гектаридан 50—55 центнердан балиқ етиштириб келмоқдалар.

Худойберди Раимов, Носир Мамажонов, Рафаиль Багаутдинов, Яхшилик Дўстмурзаевлар ҳам ҳар гектар кўл майдонидан 35—40 центнердан балиқ овлашга эришмоқдалар.

Хўжалик ишчи-хизматчилари ўтган йили пландаги 9580 центнер ўрнига 10000 центнер балиқ етиштирдилар. Кўллардан гектар ҳисобига пландаги 27,9 центнер ўрнига 29,2 центнердан балиқ овлашга эришилди.

Дамачиликларнинг бу йилги аҳди катта. Улар 11500 центнер балиқ етиштиришга бел боғлаганлар.

Н. АБДУРАИМОВА.

қиймати социал-иқтисодий функциясини тубдан ўзгартириб юборади, унга бевосита ижтимоий характер бағишлайди.

Ўз-ўзидан равшанки, ишлаб чиқариш самарадорлигини бошқариш чиқимларни муттасил равишда камайтириб бориш мақсадида бу чиқимларни янада аниқроқ ва тўлароқ ҳисобга олиб боришини кўзда тутади. Бунинг учун, хусусан ижтимоий зарурий меҳнат сарфини акс эттирувчи ва шу билан бир вақтда халқ хўжалигининг ҳамма бўғинларида ана шу чиқимларни камайтиришнинг, ишлаб чиқаришни техник жиҳатдан узлуксз такомиллаштиришнинг қудратли омилини таъминлайдиган нормативлар, план баҳолари, тарифлар, расценкаларнинг пухта системасини яратиш талаб қилинади.

3.

Социализм сиёсий иқтисоди хўжалик механизмини, социалистик ишлаб чиқаришни бошқаришнинг форма ва методларини такомиллаштиришни назарий ва методологик асослашда катта роль ўйнайди. Ўртоқ Ю. В. Андропов таъкидлаб ўтганидек, бу иш совет жамиятининг моддий-техника, ижтимоий ва маънавий тараққиёти эришган ҳозирги даража талабларидан орқада қолмоқда. Албатта, бошқаришнинг ҳозирги замон форма ва методларини асослаш — фанлар комплекси вазифасидир. Аммо энг муҳим дастлабки методологик йўл-йўриқлар сиёсий иқтисодни шакллантириши керак.

Хўжалик механизми мураккаб категория бўлиб, у ўзига халқ хўжалигининг ташкилий структурасини, уни бошқаришнинг форма ва методларини қамраб олади. Булар конкрет вазиятни ҳисобга олиб, иқтисодий қонунлар асосида жамият томонидан онгли равишда ишлаб чиқилади ва қўлланилади. Сўзсиз, хўжалик механизмининг социал-иқтисодий моҳияти социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини яратади. Агар ишлаб чиқариш муносабатлари ижтимоий ҳодисаларнинг бир-бирига боғлиқ жиҳатларидан айрим ҳолда олиб кўрилган бўлса, у ҳолда буни тушуниб бўлмайди.

Ишлаб чиқариш муносабатларини социализм сиёсий иқтисодининг асосий ва специфик объекти сифатида тан олинганлиги унинг энг асосий ютуқлардан бири бўлиб, тўғри синфий ва илмий асосда ривожланиши учун зарур шарт ҳисобланади. Бугунги кунда ишлаб чиқариш муносабатларининг ишлаб чиқаришнинг моддий омиллари билан муносабатларидаги ўзаро алоқаси муаммоларига диққат-эътиборни кучайтириш зарур. Бусиз ишлаб чиқариш муносабатлари тараққиётининг йўналишини, улар етуклиги даражасининг ошишини тушуниб бўлмайди, бошқариш ташкилий структурасини такомиллаштириш йўлларини асослаб бўлмайди.

Масалан, ишлаб чиқаришнинг ижтимоий характери даражаси эришган ютуқларни, унинг ривожланиши жараёнларини, ихтисослаштириш ва кооперациялаш, унинг вертикаль ва горизонтал структурасини, меҳнатни табақалаштириш ва интеграциялашни, кооперациялашни жиддий таҳлил қилмоқ керак.

Ушбу жараёнларни диққат билан ўрганиш амалий жиҳатдан ниҳоятда муҳим бўлган хулосаларни асослаш имконини беради. Бу хулосалар тармоқлараро, регионал ва жуда катта кўламдаги ишлаб чиқариш комплексларининг вужудга келишига, халқ хўжалиги бошланғич звеносининг роли анъанавий корхонадан бирлашмага ўтишига, унинг планлаштиришнинг марказлаштирилган бошқариш доирасида хўжаликни мустақил юритиш фаолияти кенгайганлигига оиддир.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Саноатда ишлаб чиқариш бирлашмалари (корхоналар)нинг планлаштиришда ва хўжалик фаолиятида ҳуқуқларини кенгайтириш ва уларнинг иш натижалари учун масъулиятини кучайтириш бўйича қўшимча тадбирлар тўғрисида»ги қарори мазкур йўналишда муҳим қадам бўлди. Бирлашмалар ва корхоналарнинг марказлашган тартибда планлаштириш ва бошқариш доирасида мустақиллиги кенгайтирилганлиги халқ хўжалиги алоқаларининг мураккаблиги ўсаётганлигини, ишлаб чиқариш кучларининг ижтимоий характери янада юқори даражага чиққанлигини, ишлаб чиқариш муносабатлари етуклиги янада юксакроқ даражага етганлигини ифодалайди.

Етук социализмнинг шарт-шароитлари ва эҳтиёжлари сиёсий иқтисодга нисбатан янгидан янги талаблар қўяди ва иқтисодий жараёнларда ишлаб чиқариш муносабатларининг устқурма кўринишлари, одамларнинг онгли фаолияти билан ўзаро алоқаларида субъектив омилларнинг роли ўсаётганлигини ҳисобга олишни талаб қилади.

Бу соҳада ҳам Маркснинг иқтисодий жараёнларни ўрганишга бўлган муносабати фавқулодда ибратлидир. Унинг ишлаб чиқариш муносабатларини таҳлили ҳеч қачон пуч абстракциялар, қуруқ, ўлик схемалар билан чегараланиб қолган эмас. В. И. Ленин «Капитал»ни характерлар экан, шундай деб ёзган эди: «...бу китоб ўқувчига бутун капиталистик ижтимоий формацияни жонли қилиб кўрсатиб берди — унинг маиший томонларини, ишлаб чиқариш муносабатларига хос бўлган синфлар антагонизмининг ҳақиқий социал кўринишларини, капиталистлар синфининг ҳукмронлигини ҳимоя қилувчи буржуа сиёсий устқурмасини, эркинлик, тенглик ва шу кабилар тўғрисидаги буржуа идеяларини, буржуа оила муносабатларини кўрсатиб берди» (ТАТ, 1-том, 148-бет).

Шунга кўра социализм сиёсий иқтисодида субъектив омилларни ҳисобга олиш керак. Бу нарса объектив иқтисодий қонунлар харакати механизмига таркибий кириб кетган. Унда, энг аввало, иқтисодий тараққиёт эҳтиёжлари бир жойга тўпланган ифодаси сифатида иқтисодий сиёсат, хўжалик механизмининг устқурма элементлари ва ниҳоят, миллионлаб меҳнаткашларнинг онгли ижодий фаолияти қамраб олинади.

Сиёсий иқтисод ушбу омиллардан четда қолиши мумкин эмас. Агар шундай бўлса, унинг ҳаётдан ажралиб қолиш, ялтироқлик позицияларига ўтиш хавфи туғиладики, бу нарса илмий назария ролини марксистик нуқтаи назардан тушунишга тубдан қарама-қаршидир.

Субъектив омилларни менсимаслик ишга жиддий зарар келтириши, пассивлик ва тақдирга тан бериш кайфиятини туғдириши, иқтисодий тараққиёт самарадорлиги учун кишиларнинг, ижтимоий институтлар ва ташкилотларнинг масъулиятини сусайтириши мумкин.

Шундай нуқтаи назар ҳам мавжудки, унга кўра социализмнинг иқтисодий қонунлари, гарчи улар тушуниб олинмаган ва жамиятнинг планли равишда онгли фаолияти доирасига кирмаган бўлса ҳам ҳаракат қилаверар эмиш. Бундай ҳолда гўё улар ўзларининг йўқлиги билан намоён бўлар эмиш.

Бундай нуқтаи назар кишида шубҳа туғдиради. Чунки социализмнинг асосий иқтисодий қонуни амалда меҳнаткашлар фаровонлигини ошириш бўйича ишлаб чиқиладиган ва амалга ошириладиган тадбирлар системаси орқали амалга оширилади. Негаки социализм даврида фаровонликнинг ўсиши ўз-ўзидан, стихияли равишда амалга ошиши мумкин эмас.

Халқ хўжалигининг планли равишда, пропорционал ривожланиши қонуни фақат планлаштириш орқалигина амалга ошади, деган факт устида баҳслашиб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Чунки, келажак давр учун иқтисодий жараёнларнинг асосий параметрларини онгли равишда ўрнатиш ва амалга ошириш зарурлиги ҳаммага маълумдир. Планлаштиришнинг бўлмаслиги очиқдан очиқ стихияни, ижтимоий ишлаб чиқариш ривожидаги анархияни, планли иш юритишга ошкора қарама-қаршиликни ифодалайди.

Назаримизда, масалани бошқачароқ тарзда тўғри қўйиш керак. Яъни социализмнинг объектив иқтисодий қонунлари иқтисодий сиёсатда, бошқариш системасида ва одамларнинг кундалик онгли фаолиятида адекват ифодасини топмаса, бу нарса уларнинг ҳаракатини чеклаб қўяди, социализмга ёт бўлган тенденцияларнинг пайдо бўлишига замин тайёрлайди. Социализм иқтисодий қонунлари ҳаракатининг тўлалиги ва натижакорлиги фақат объектив шароитлар билангина ифодаланиб қолмай, улар субъектив омилларга, одамларнинг бутун онгли фаолиятига ҳам тўғридан тўғри боғлиқдир.

* * *

Социализмнинг сиёсий иқтисодида кўпгина ҳал этилмаган муаммолар тўпланиб қолди. Совет иқтисодчи олимлари уларни ҳал этишда фаол иштирок этишни ўзларининг бурчлари ва вазифалари деб билмоқдалар.

В. МЕДВЕДЕВ.

(«Правда», 1983 йил 5 август).

Воқеалар, хабарлар, фактлар

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

✦ ОЛИМЛАР ҲАМКОРЛИГИ

БЕЛГРАД. Шу беш йилликда Совет Иттифоқи ва Югославия олимлари ўртасидаги ҳамкорлик программасида саноат роботларини яратиш энг муҳим мавзулардан бири ҳисобланади.

М. Пупин номидаги Белград автоматика ва телекоммуникациялар институти совет шериклари билан мустаҳкам ва кенг алоқа боғлаганлар, деди ТАСС мухбирига институт директори С. Драгоман. «ГВС-100» ҳисоблаш комплексининг муваффақиятли ишлаб чиқилганлиги мана шундай ҳамкорликнинг самараларидан биридир. Бошқариш системаси соҳасида қарийб 20 йилдан бери биргаликда тадқиқотлар олиб борилмоқда. Ҳар йили мутахассислар айирбошланмоқда, ўзаро симпозиумлар ўтказилмоқда.

ЮФСРдаги 100 дан кўп илмий тадқиқот ва лойиҳалаш конструкторлик ташкилотлари ҳисоблаш техникаси, энергетика, химия, металлургия, транспорт ва бошқа соҳаларда СССРдаги турдош ташкилотлар билан алоқа боғлаганлар. Айниқса машинасозлик соҳасида илмий изланишлар самарали тарзда олиб борилмоқда.

✦ ТЕМИРЙЎЛЧИЛАР БАЙРАМИ

УЛАН-БАТОР. Халқ Монголияси темирйўлчилари ўз байрамларини нишонладилар.

Монголия ерида совет мутахассислари ёрдами билан биринчи темир йўл қурила бошлаганига сал кам 50 йил тўлди. Ўша вақтда 43 километр узунликдаги тор темир йўл Улан-Баторни Налайха кўмир райони билан боғлаган эди. МХРда социалистик қурилишнинг кенг қулоч ёйганлиги, янги йирик саноат марказлари барпо этилганлиги темир йўл транспортини жадал суръатларда ривожлантиришни тақозо қилди.

Пўлат магистралларнинг ходимлари ўз байрамини яхши кайфиятда кутиб олди. Республикада энг кекса Монголия — Совет корхоналари интернационал коллективи — Улан-Батор темир йўли еттинчи беш йиллик дастлабки икки ярим йили топшириқларини барвақт бажарганлиги тўғрисида рапорт берди.

✦ МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ САЛОМАТЛИГИ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

ПНОМПЕНЬ. Халқ ҳокимияти органлари Кампучия меҳнаткашларининг сиҳат-саломатлиги тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар. Республика медицина ходимлари юқумли касалликларнинг олдини олиш юзасидан профилактика тадбирларини ўтказмоқдалар.

Масалан, Чупдаги гевеязорларда ишлаётган диспансер ходимлари шу йилнинг биринчи ярмида 19,5 минг кишини эмладилар. Ишчиларни профилактик кўрикдан ўтказиш ишлари мунтазам олиб борилмоқда.

Педиатрия миллий мактаби ривожланмоқда. Гўдакларнинг соғлиғини сақлаш Кампучия врачлари фаолиятида муҳим ўрин эгалламоқда. Кампот вилоятидагина 6 ой ичида 42 минг бола педиатр врачлар назоратидан ўтди.

Ҳозирги вақтда шу вилоятда 148 ўринли госпиталь, 5 та уезд диспансерлари ва 70 та медицина пунктлари ишлаб турибди. (ТАСС).

ДЎСТЛИК ОЙЛИГИ

СССР билан Ҳиндистоннинг кўп томонлама ҳамкорлиги — турли социал системаларга мансуб давлатлар тинч-тотув яшашининг намунаси, халқлар тинчлиги ва хавфсизлигининг муҳим омилидир. Бизнинг мамлакатимизда бошланган анъанавий Совет — Ҳиндистон дўстлиги ойлиги муносабати билан йиғилишлар ва митингларда ана шулар таъкидланмоқда. Дўстлик ойлиги Ҳиндистон мустақиллигининг 36 йиллигига ҳамда иккала мамлакат ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг 12 йиллигига бағишланган.

Ойлик давомида дўстлик кечалари, кинокўриклар, лекциялар, концертлар бўлиб ўтади. Шартномага бағишланган илмий сессия алоҳида ўрин олади. Иккала мамлакат олимлари, сиёсат ва жамоат арбоблари барча соҳаларда Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон муносабатларини янада ривожлантириш билан ҳамда ана шу муносабатларни мустаҳкамлашда жамоатчиликнинг роли билан боғлиқ масалаларни муҳокама қиладилар.

Шу кунларда очиш кўзда тутилаётган кўпдан-кўп экспозициялар орасида РСФСРда хизмат кўрсатган рассом Н. Величконинг Москвадаги Дўстлик уйида ташкил этилган «Ҳиндистон бўйлаб» виставкаси бор.

Ойликда Совет Иттифоқи дўстлари жамияти раҳбарлигининг аъзоси, Ҳиндистон маориф, маданият ва социал таъминот министри Ш. Каул бошчилигидаги шу жамият делегацияси, Ҳиндистон — Совет маданият жамияти делегацияси, шунингдек Ҳиндистоннинг Бихар, Ғарбий Бенгалия, Карнатака, Махараштра, Ражастон штатларидан келган меҳмонлар қатнашмоқдалар.

(ТАСС).

САЛЬВАДОР ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ ЖАНГОВАР ОПЕРАЦИЯСИ

САН-ХОСЕ. Июль ойида Сальвадор партизанлари 69 марта жанговар операция ўтказдилар. Бунинг натижасида ҳукумат қўшинларининг 446 солдати сафдан чиқарилди ва артиллерия тўплари, миномётлар, пулемётлар каби кўплаб турли қуроллар қўлга туширилди. Фарабундо Марти номли миллий озодлик фронтининг бу ерда тарқатилган ҳужжатида шулар хабар қилинади.

Сальвадор ватанпарварларининг сўнгги жанговар операциялари шуни кўрсатдики, АҚШ бераётган жуда катта ҳарбий, иқтисодий ва сиёсий ёрдамга қарамай, Сальвадорнинг диктаторлик режими граждан урушида устунликка эриша олмаяпти, ташаббус планета тараққийпарвар жамоатчилигининг тобора кўпчилиги қўллаб-қувватлаётган қўзғолончи халқ қўлида қолмоқда.

Сальвадордаги ҳарбий можаро бутун Марказий Америка регионига ёйилиб кетганлиги учун Рейган маъмурияти тамоман жавобгардир, дейди Сальвадор революцион демократик фронтининг раиси Гильермо Мануэль Унго Американинг «Форн полиси» журнали мухбири билан суҳбатда. У Вашингтоннинг ҳарбий режимга бераётган ёрдами Сальвадор халқининг азоб-уқубатлари ва хунрезлик кучайишига олиб келмоқда, деб таъкидлади.

Сальвадор партизан отрядлари — золимларга қарши қўзғолон кўтарган халқ армиясидир, халқни эса мағлубиятга учратиш мумкин эмас, деди революцион демократик фронт раҳбари. Г. Унго вужудга келган вазиятда Сальвадор можаросини тинч йўл билан ҳал этиш зарур, деб таъкидлади. Ватанпарвар кучларнинг АҚШга нисбатан ҳеч қандай душманлиги йўқ ва улар ҳамиша проблемани сиёсий йўл билан ҳал этиш учун мулоқот бошлашга тайёрдирлар. Бироқ, айни Рейган маъмурияти музокараларни рад этиб, Сальвадор масаласини ҳарбий воситалар билан ҳал этишга уринмоқда.

ЧАД ИШЛАРИГА АРАЛАШУВГА ЧЕК ҚЎЙИЛСИН

Жаҳон жамоатчилиги Чаддаги империалистик кучларнинг интервенциясини, НАТО давлатлари ва улар ҳомийларининг бу мамлакатни Африкадаги янги мустамлакачилик экспансияси плацдармига айлантириш йўлидаги уринишларини кескин қораламоқда.

✦ МАПУТУ. АҚШ ва Франциянинг Чад ички ишларига аралашуви — империалистик давлатларнинг жаҳонда ўз стратегик, сиёсий ва идеологик таъсирини таъминлашга қаратилган куч-ғайратларининг бир қисмидир, деб ёзади «Нотисиаш» газетаси. АҚШда Франция «Чад картаси»ни чийлаб, қитъанинг марказида мустаҳкамланиб олиш ниятидадир. Улар Шимолий Африкани халқаро кескинликнинг катта манбаига айлантириш учун урушни Чаддан ташқари мамлакатларга ҳам ёйишга ҳаракат қилмоқдалар.

✦ БРАЗЗАВИЛЬ. Империалистик кучлар Чадни хиппа бўғиб, ҳарбий полигонга айлантирдилар, деб уқтиради «Этумба» газетаси. Империалистик монополиялар ривожланаётган мамлакатларнинг ишларига қўпол равишда аралашиб, бунда уларга қўғирчоқ ролини бермоқдалар.

✦ ПАРИЖ. АҚШ Жануби-Шарқий Осиёда мағлубиятга учраганидан кейин, Африкада қасос олишга уринмоқда, деб ёзади «Юманите» газетаси. АҚШ давлат департаментининг вакили яқинда Вашингтон «Африка қитъасида муҳим стратегик манфаатларни кўзлаяпти», деди. Газета Оқ уй ўзининг авантюрасига Франция ҳукуматини ҳам тортишга уринаётганлигини алоҳида уқтиради.

✦ КОБУЛ. АҚШ империализми Чад ишларига аралашиш йўли билан ўзига итоаткор бўлган режимларнинг қақшаб қолган позицияларини мустаҳкамлашга интилмоқда, деб хабар қилади Афғонистоннинг Бахтар ахборот агентлиги. Империалистларнинг ана шундай авантюристик ҳаракатлари пировард мақсади — Африкадаги давлатларнинг табиий бойликларини ўзлаштиришдан, уларнинг суверенитетини чеклаб қўйишдан, миллий-озодлик ҳаракатини бостиришдан иборатдир.

(ТАСС).

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

ИШДАН МАҲРУМ КИШИЛАР

АҚШ меҳнат министрлигининг хабар беришича, июль ойида Америкада меҳнатга қобилиятли 10,6 миллион киши ишдан тамоман маҳрум бўлиб қолди. Бу мамлакатда меҳнатга қобилиятли кишиларнинг 9,5 процентини ўз ичига олади.

Шу нарса ажабланарлики, расмий статистика маълумотлари кишиларнинг иш билан таъминланиш ҳажмини чинакам акс эттирмайди. Чунки, расмий статистика ўз иши ва қобилиятини ишлата олмай, ҳафсаласи пир бўлиб қолган кишиларнинг меҳнат биржаларида рўйхатдан ўтмай қўйганлигини эътиборга ҳам олмайди.

КУН КЕЧИРИШ ҚИММАТЛАШМОҚДА

Уругвайда шу йилнинг етти ойи мобайнида тирикчилик қилиш қарийб 32 процент қимматлашди, деб хабар беради мамлакат статистика бошқармаси. Чиндан ҳам кейинги ойларда мамлакатда озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи ғоятда кўтарилиб кетди. Юқорида айтиб ўтилган давр мобайнида бундай маҳсулотларнинг нархи 34 процентдан зиёд ошди. Мамлакатда озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи бундан ҳам кўтарилиши кутилмоқда.

ТАНГЛИК ЧУҚУРЛАШМОҚДА

Ғарбий Германиянинг металлургия саноати мамлакатдаги етакчи тармоқларнинг бири ҳисобланади. Металлургия саноатидаги аҳвол ГФР экономикасида танг ҳолатлар чуқурлашиб бораётганлигини кўрсатмоқда. ГФР федерал статистика бошқармасининг маълумотларига кўра, шу йилнинг январидан тортиб, июль ойигача қуйилган пўлатнинг умумий ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан қарийб 12 процент қисқарган.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ ҒАРБИЙ БЕРЛИН. Ғарбий Берлин қурилиш саноати оғир тангликни бошидан кечирмоқда. Бинокорлардан беш минг киши ишсиздир. Маҳаллий «Фольксблат» газетасининг ёзишича, шу соҳада банд бўлган меҳнаткашларнинг умумий сони кейинги ўн йил мобайнида икки баравар камайди.

✦ НЬЮ-ЙОРК. Америкадаги Кливленд шаҳрининг муниципал кенгаши кўпгина жамоат ташкилотларининг 27 август куни «Иш, тинчлик ва озодлик учун!» шиори остида Вашингтонга юриш ўтказиш тўғрисидаги таклифларини қўллаб-қувватлашга қаратилган резолюцияни бир овоздан қабул қилди.

ЯНГИЛИКЛАР 83

«ДЎСТЛИК ТАРОНАЛАРИ»

✦ Олот районидаги маданият уйининг ашула ва рақс ансамбли қатнашчилари қишлоқ меҳнаткашларига қўйиб берган янги концерт программаси шундай деб аталди. Бу программанинг кўпгина номерлари ҳаваскор артистларнинг Чоржўй область Фароб районини бўйлаб ижодий сафари натижасида вужудга келган. Улар туркман деҳқонларига концерт қўйиб бериш билан бирга, қардош халқ қўшиқлари ва рақсларини ўргандилар. Ҳаваскор артистлар Бухоро областидаги кўпгина районларнинг меҳнаткашларини янги концерт программаси билан таништирадилар.

«ЎЗБЕК ДИЁРИНИНГ ОДАМЛАРИ»

✦ Самарқанддаги Ильич номли совхоз картиналар галереясида шундай ном билан тасвирий полотнолар кўргазмаси очилди. Қарийб ўттизта картина меҳнат аҳлининг гўзаллиги, замондошимизнинг шонли ишлари ҳақида ҳикоя қилади. Булар орасида А. Бакировнинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони «К. Мўминов портрети», Ж. Умарбековнинг «Ҳосил», З. Иноғомовнинг «Раис» картиналари ҳам бор. Бу картиналарнинг барчаси мўйқалам усталари ва ёшларнинг республика бўйлаб ижодий сафарлари натижасида яратилган.

ТОШКЕНТЛИК ҲАЙКАЛТАРОШНИНГ СОВҒАСИ

✦ Николай Островскийнинг чиннидан ишланган ҳайкал портрети тез орада Тошкентдан Сочига, ажойиб совет ёзувчисининг уй-музейига совға қилиб юборилади. Асар автори Қосим Мирзараҳимов учун бу ишнинг алоҳида аҳамияти бор...

Тошкентлик ҳайкалтарош музей ходимлари билан кўп йилдан бери хат ёзишиб келади. Музейнинг бебаҳо ёдгорликлари коммунист ёзувчининг ажойиб қаҳрамонона ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилади. Музей ходимлари Корчагин авлодига мансуб кишилар тўғрисидаги материалларни йиғаётиб, тошкентлик ҳайкалтарошга ҳам мурожаат этдилар. Болалигидан тузалмас касал билан тўшакда ётган бу инсон санъат асарлари яратиб, бир умр кишиларга хизмат қилиб келмоқда. Унинг шонли халқ фарзандлари портретлари, ҳайкал композициялари қалб қўри билан йўғрилган. К. Мирзараҳимов ишлаган ҳайкалларни Николай Островскийнинг Сочидаги уй-музейида кўрган кўп кишилар унинг ижодидаги айни шу хусусиятни таъкидладилар. Бу виставка бу ерда бир неча ой намойиш этилди ва Корчагин, унинг биродарлари тўғрисида ёзиб қолдирилган каттагина дафтар музейнинг янги бир экспонати бўлиб қолди.

[ЎзТАГ].

ҚАЛБДАГИ ИЗЛАР

ҲЕЧ КИМ, ҲЕЧ НАРСА УНУТИЛМАЙДИ

Бу кичкина китобча нашр қилинмаган, ҳатто муқоваси ҳам йўқ. Фақат бир нусхада тайёрланган. Унинг автори собиқ гвардиячи кичик лейтенант, ўқчи взводнинг собиқ командири, ҳозир эса Тошкент шаҳридаги «Зангори экран» телеательесининг инженери Маҳмуд Ҳасанович Алиевдир. Унинг ўзи китобчанинг биринчи саҳифасига «Хотираларим» деб сарлавҳа қўйган.

Машинкада ёзилган текстга кўз югуртираман. Хаёл эса мени Днепр дарёси қирғоғидаги Перепёлкинлар оиласининг кичкина уйига бошлайди. «Мўъжазгина уй қирғоқнинг ўзгинасида, сувдан бир неча метр нарида қурилган. Уй эгаларининг исмини 40 йилдан кейин эслашим қийин, лекин қизининг исми Катя, ўғлининг исми Николай эканлиги аниқ эсимда», — деб ёзади Алиев.

Хотираларда взводлар, полклар санаб ўтилмайди, ҳужумлар ҳақида маълумотлар ҳам келтирилмайди. Лекин унда жонли кишилар хотираси бор. Махмуд Алиев фронт йўлларида учратган, бир умрга меҳр қўйган кишиларнинг номлари бор. Собиқ жангчининг хотиралари Перепёлкинлар оиласи ҳақидаги эсдаликлардан бошланиши ҳам бежиз эмас.

Сатрларни ўқир эканман, ундан авторнинг ана шу кишиларга миннатдорлик туйғусини аниқ сезаман. Мелитополь яқинидаги кичкина қишлоқдан Праска хола иккинчи марта ярадор бўлган Алиевга бошпана берган.

«Хотиралар»да уруш давомида босиб ўтилган йўлдан тўрттагина эпизод киритилган. Лекин ҳар бири авторнинг ярадор бўлиши ва кишиларнинг очиқ қалби, саховати ҳақида ҳикоя қилади.

«Хотиралар»нинг энг охирида Алиев ўз қўли билан ёзиб қўйган сатрлар бор: Чучкалов Т. С. 1976 йил 15 сентябрда вафот этди, Титов Л. Г. 1976 йил 15 октябрда вафот этди, Стрельцов П. Б. 1980 йил 19 декабрда вафот этди. Лекин мен бундай сатрларни кутмаган эдим. Улар Маҳмуд Ҳасановичнинг фронтдош дўстлари эканини тушундим.

Дераза ортидан шовқин эшитилади. Бир бола хохолаб кулганча ўтиб кетди. Автомобиллар шовқини, трамвайнинг жиринглаши эшитилади. Кўм-кўк дарахтлар деразадан мўралайди. Маҳмуд Ҳасанович эса барглар орасидан кўм-кўк осмонга тикилади.

— Уйга қирқ бешинчи йилнинг июнида қайтиб келдим. Госпиталда эдим. 10 февралда ярадор бўлганман. 4 ой ётиб даволанишга тўғри келди.

Поезд Тошкентга эрта тонгда етиб келди. Алиев состав тўхташини кутмаёқ вагондан сакраб тушиб, кутиб олувчилар орасидан ўтди. Шаҳар ўзгармагандек эди. Фақат аёллар ва болалар кўп. Ҳали вақт эрта бўлишига қарамай, вокзал олдидаги майдонда тўпланиб туришибди, вокзалдан чиқаётган ҳарбийларга тикилиб қарашади.

— Кир, ўғлим, бир пиёла чой ичиб кет.

Алиев орқасига ўгрилди, чойхона эшиги олдида турган қария уни чойга таклиф қиларди.

Чой ва ёпган нон ҳиди анқиди.

— Шошма, ўғлим, чарчаб келгансан, бир оз дамингни ол, — деди чойхоначи, дастурхонга пучуқ чойнакни келтириб қўяётиб. — Яна бир бахтли онанинг ўғли қайтиб келди...

Онани эслатиши биланоқ Маҳмуднинг юраги орқасига тортиб кетди. Эсон-омонмикин? Муштипар она ўғлининг қайтиб келганидан бехабар ўтиргандир.

Чойхоначи эса кичик лейтенантни меҳмон қилар экан, тўхтовсиз гапирарди:

— Ҳар кимга ўзининг уйи яхши. Лекин кўплар қайтиб келмади. Ғалаба жуда қимматга тушди. Қўшним Ҳасан ака кеча кенжатойини кутиб олди, иккитаси эса қайтиб келмади... Балки келиб қолишар, сен нима дейсан? Худога шукур, омон қолган йигитларимиз қайтишяпти. Иш кўп, уй қуриш керак, болаларни тарбиялаш керак. Майдонда юрган етимларнинг кўплигини қара, сен ўзинг нима иш қиласан?

— Ўқийман, ота, — Алиевнинг юзига табассум югурди.

Фронтдан қайтган йигит бу орзуси амалга ошиши учун ҳали кўп йил кераклигини, унгача қурилишда ишлашини, кўп меҳнат қилишини билмас эди.

Унга ҳамма нарса урушни эслатарди. Тунда бирданига уйғониб кетар, ўзини блиндажда ётгандек ҳис этарди... Мана ҳозир снаряд портлайди, ҳаммаёқ ларзага келади. «Ухла, ўғлим, ухла!» — онанинг меҳрибон қўллари бошини силайди, у тинчланиб кўз юмади. Йўқ, бу аёл онаси эмас, Праска хола, у сут келтириб, Махмудга ичирмоқчи бўляпти. «Мен қаердаман ўзи?» — деб ўйлайди. Мана Днепр лимани, бу ерда сув туриб қолган, ундан чиринди ҳиди келади. Дарё муюлишидан нарида нур кўриняпти. Ой нури. Мана, нур сўнди. Фақат снарядларнинг портлашидан атроф бир лаҳза ёришади. Шу пайт кўкрагини нимадир куйдирди. Алиев юз тубан йиқилди...

Уни жанг майдонидан алоқачи судраб чиқди. Медсанбатда ўзига келди. Қаршисида сертабассум ҳамшира тикилиб турган экан:

— Омадинг бор экан, кичик лейтенант. Яранг оғир эмас.

Шу ҳужумда неча кишининг омади келди? Днепрдан кечиб ўтишдаги жангларда қайси дўстлари ҳалок бўлди? Уни мамлакат ичкарисига — госпиталга машинада олиб кетишаётганда шу ҳақда ўйларди. Колончак деган қишлоққа етиб келишганда машина бузилиб қолди. Ярадорларни шу ердаги хонадонларда қолдиришга тўғри келди. Маҳмудни Праска хола уйига олиб кирди, меҳрибонлик кўрсатиб, қўлидан келганча даволади... Йўқ, бу туш эмас. Бу инсон яхшилиги ҳақидаги абадий хотира, қалбда қоладиган ўчмас из.

Маҳмуд Ҳасанович дарахтларнинг кўм-кўк барглари мовий осмонни тўсиб турган деразадан тикилади. Оппоқ булутлар сузиб бормоқда. Улар ғарбга, Маҳмуднинг ёшлиги томон сузмоқда эди.

С. МОРОЗОВ,
капитан.

Суратда: Маҳмуд Ҳасанович Алиев қуролдош дўсти Дмитрий Иванович Кучма билан бирга Ростов область Курган районидаги 3-ўрта мактаб пионерлари билан учрашув пайтида.

Н. П. Маркушев фотоси.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

ҚЎРИҚ ЕР НЕЪМАТЛАРИ

✦ **Навоий областидаги Ўртачўл массивининг деҳқонлари «Ўртачўл чўлқуварларидан — шаҳарликларга!» шиори остида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ортилган қизил карвонни жўнатдилар.**

Автомашиналарга қўриқ массивнинг ўзлаштирилган ерларида етиштирилган сабзавот, мева, тарвуз ва қовун ортилган эди. Ҳозир бу ерда тўққизта янги совхознинг далалари жойлашган. Хўжаликларда картошка, пиёз, саримсоқ, помидор, бодринг, полиз экинларидан мўл ҳосил олинди.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ ТАРАДДУДИ

ҲАММА НАРСА ТАХТ

Косонсой район маорифчилари Наманган областида биринчилар қаторида янги ўқув йилига тараддудни тугалладилар. 26 та мактаб, 6 та мактабдан ташқари ва 5 та мактабгача тарбия муассасаси биноси сифатли ремонтдан чиқарилди. 374 та ўқув комбинати, 8 та устахона эса қайта жиҳозланди.

Тарбия муассасаларининг янги ўқув йилига сифатли тайёрланишига «Коммуна», Куйбишев номли колхозлар, Худойбердиев номли совхоз, шойи тўқиш фабрикаси маъмуриятлари катта ёрдам беришди.

Ўқувчиларнинг ёзги таътилини мароқли ўтиши учун ҳам бир қатор тадбирларни амалга оширяпмиз, — дейди район халқ маорифи бўлимининг мудири М. Аҳмадалиев. — Косонсойнинг энг хушманзара жойларида ташкил этилган лагерларда мингдан зиёд болалар ҳордиқ чиқармоқда.

А. НИЁЗОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

ТЕНГДОШИМГА

**Зиммамизда ҳали кўп
ишлар,
Бошимизда чарх урар
савол.
Бизни кутар ўйлар,
ташвишлар,
Келажакда ёрқин истиқбол.
Бўлолмаймиз биз сира
бефарқ,
Қаердадир олов ёнмоқда.
Кимдир ҳали кўз ёшига
ғарқ,
Ҳаддимиз йўқ ундан
тонмоққа.
Саодати кўкка бўйлаган,
Ҳамма учун бирдай, мард,
танти,
Башарият бахтин ўйлаган
Буюк юртнинг бизлар
фарзанди.
Унга лойиқ бўлиш —
бурчимиз,
Интиламиз тинмай юксакка.
Енгилмасдир дўстлик
кучимиз,
Меҳр, шафқат жодир
юракка.
Парчаланиб жон бермас
осон
Ҳали мавжуд зулм
занжири...
Бизга боқар умид-ла
жаҳон,
Бизга боғлиқ дунё
тақдири.**

Исмоил ТЎХТАМИШЕВ.
Қашқадарё.

ҚИШЛОҒИМ

**Тошработ!
Туғилган гўшамсан,
Номинг —
Туғёнли қалбимдан ўчмайди
зинҳор.
Менга тўтиёдир, дунёдир
боринг,
Ишқим этолмасман сўз
билан изҳор.
Гарчи, сен оламда парча
заминсан.
Она-Ер саҳнида бир
нуқтадек гап.
Ва, лекин, бағрингга қуёш
ҳам, ой ҳам,
Сонсиз юлдузлар ҳам
сиғмишдир, ажаб!
Саҳий тупроғида олтин
яралган,
Толеи қуёшли ажаб
бўстонсан.
Қуёшдан бир қатим нурдек
таралган,
Сен ҳам бир зарраи
Ўзбекистонсан.
Не тонг, ҳавас қилса
арзийди олам,
Кўнглинг пахтангдек оқ,
номинг улуғвор.
Ахир, минглаб сендек юрт
тимсолида
Порлоқ қуёш янглиғ
Ўзбекистон бор.**

Жаҳонгир ИСМОИЛОВ.
Бухоро.

СПОРТ

ФУТБОЛ:

ЖАВОБ ТЎПИ ҚАНИ?!

«Пахтакор» футболчилари ўз майдонларида кетма-кет учта учрашув ўтказдилар. Лекин натижа мухлислар кутганича бўлмади. Футболчиларимиз ўзига хос имкониятдан тўлиқ фойдалана олмадилар. Пойтахт спартакчилари билан учрашувни дуранг қилиб, «Динамо» (Москва) командаси билан ўйинда зўр-базўр биргина тўп киритиш билан ғалабага эришдилар. Лекин ишқибозлар ана шу икки учрашувдаёқ футболчиларимизнинг кўтаринки руҳда тўп суролмаётганини, ҳужумкорликка зўр берилмаётганлигининг шоҳиди бўлдилар. «Зенит» коллективи билан ўтказилган учинчи учрашувда эса майдон эгалари мухлисларни ранжитиб қўйдилар. Ўйин бошидан охиригача ташаббусни қўлдан бермаган ленинградлик футболчилар ғалаба нашидасидан баҳраманд бўлдилар. Ваҳолонки, ишқибозлар «Зенит» ўйинчиларининг Тошкентда бу яқин йилларда ғалаба қилганликларини эслолмайдилар. Тўпларни 30 ва 33 минутларда С. Дмитриев, ўйин охирида эса А. Захариковлар дарвозага йўллашди. Афсуски, футболчиларимиз биронта ҳам жавоб тўпи киритолмай, доғда қолдилар.

25-турнинг қолган учрашувларида қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди: «Жальгирис» — «Торпедо» (М) — 0:0, «Динамо» (Мн) — ЦСКА — 1:1, «Шахтёр» — «Динамо» (К) — 1:2, «Нистру» — «Арарат» — 2:4, «Черноморец» — «Торпедо» (К) — 0:0, «Динамо» (М) — «Нефтчи» — 3:1, «Днепр» — «Металлист» — 2:1. Тур учрашувлари шанба куни «Спартак» — «Динамо» (Тб) командалари ўйини билан якунланади. Ҳозир «Днепр» футболчилари 33 очко билан ягона пешқадам бўлиб туришибди. Минск динамочиларида 32 очко бор. «Черноморец» ва «Пахтакор» командалари 28 тадан очко билан 3—4 ўринларда боришмоқда. «Жальгирис» ва «Торпедо» (К) командаларининг дуранг учрашувидан очко олиш имкониятлари тугай деб қолди. 26-тур учрашувларида пахтакорчилар дам олишади.

ЎРИНЛАР ВА СОВРИНЛАР

✦ **ЕНГИЛ АТЛЕТИКА.** Хельсинки шаҳрида биринчи марта ўтказилаётган жаҳон чемпионати иштирокчилари кеча дам олишди. Мусобақада иштирок этган СССР халқлари Спартакиадаси чемпиони, тошкентлик Александр Харлов 400 метрга тўсиқлар оша югуришда маррада учинчи бўлиб (49,03 секунд), чемпионатнинг бронза медалига сазовор бўлди.

Челябинск шаҳрида СССР кубоги учун ярим финал мусобақалари ўтказилди. Тошкент шаҳар командаси учинчи ўринни эгаллаб, финалда иштирок этадиган бўлди.

✦ **ЭШКАК ЭШИШ.** Минскда академик эшкак эшиш бўйича ўтказилган СССР биринчилигида ўзбекистонлик В. Фисенко фахрли иккинчи ўринни эгаллади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ҚАДИМИЙ ТОПИЛМА

Шимолий Қозоғистон территориясида қазишмалар қилаётган Челябинск университетининг археологлари эрта темир асри даврида фақат Коҳин аёлларгина упа-элик ишлатганлар, деган хулосага келдилар.

— Биз Ишим соҳилидаги 18 тепаликни очдик,— дейди илмий ходим М. Хабдулина. — Шу тепаликларнинг ҳаммасида аёллар дафн этилган экан. Қазишмалар чоғида замонавий упадонларга ўхшаб кетадиган сопол идишчалар чиқди, улар ранг-баранг — кўк, қизил, сариқ, жигарранг кукунлар билан тўлдирилган. Булар ер остида икки ярим минг йил ётган бўлса-да, яхши сақланган. У ердан хол қўядиган ингичка суяк игналар, чарм безакли ва газламадан тикилган жилдларга солинган бронза кўзгулар, бўёқ туядиган ашёлар ҳам чиқди.

Ана шуларга қараб Ишим тепаликларида Коҳин аёллар дафн этилган деб бемалол таҳмин қилиш мумкин, деб давом этди археолог. — Қадимги кишилар байрамларда упа-элик суришни айни шу Коҳинларгагина ишониб топширганлар.

Қадимги сатанглар упа-эликдан жозибадор бўлиш учунгина эмас, жамиятда тутган ўрнини кўрсатиш учун ҳам фойдаланганлар. Улар ниҳоятда иззат-ҳурмат қилинган. Алоҳида аёллар даҳмаси пайдо бўлишининг сабаби ҳам шундан бўлса керак.

(ТАСС).

РЕКЛАМА ✻ ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги
Ф. ЭНГЕЛЬС НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЧЕТ ТИЛЛАР ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
1983-84 ўқув йили учун
КЕЧКИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА
ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига ўрта маълумотли илғор ишчилар, пионер-вожатийлар ва ҳарбий хизматни ўтаб бўлганлар, завод, фабрика, алоқа, қурилиш ташкилотлари, мактаблар ва ҳарбий қисмлар қўмондонлигининг йўлланмаси бўлган ёшлар қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар йўлланма берган ташкилотда камида бир йил узлуксиз меҳнат қилган бўлишлари керак.

Институтнинг тайёрлов бўлимига кирувчилар билан чет тили ва СССР тарихи фанларидан суҳбат ўтказилади ва шу суҳбатнинг натижаларига қараб инглиз, немис ва француз тиллари факультетларига қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимини муваффақиятли тугатганлар Тошкент Давлат чет тиллар педагогика институтининг (кундузги, кечки, сиртқи) I курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар керак: институт ректори номига ариза, кўрсатилган намуна бўйича иш жойидан (ҳарбий бўлимдан) йўлланма, ўрта маълумоти ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), иш жойидан (ҳарбий бўлимдан) характеристика, ташкилот раҳбари томонидан тасдиқланган меҳнат дафтарчасининг кўчирмаси, медицина справкаси (286-форма), саккизта фотосурат (3х4 см).

Аризалар 20 сентябргача қабул қилинади.
Суҳбат 21 сентябрдан 26 сентябргача давом этади.
Ўқиш муддати — 10 ой.
Машғулотлар 1 октябрдан бошланади.

Ўрта мактабнинг кундузги бўлимини 1983 йилда тугатганлар меҳнат стажи бўлса ҳам, тайёрлов бўлимларига қабул қилинмайди.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Сапёрная кўчаси, 11-уй. Тайёрлов бўлимининг қабул комиссияси.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети
Чиноз районн «ПАХТА» посёлкасидаги
166-«ТУРСУНОЙЧИ» ХОТИН-ҚИЗЛАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1983—84 ўқув йили учун
қуйидаги ихтисослар бўйича
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Пахта териш машинасининг механик ҳайдовчиси. Ўқиш муддати — 8 ой. 8—10 синф маълумотига эга бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Кенг профилли 3-классли тракторчи-машинистлар. Ўқиш муддати — 8 ой. 8—10 синф маълумотига эга бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Билим юрти қошида енгил автомобиль ҳайдовчи «В» категорияли шофёрлар тайёрлайдиган 3 ойлик курс ташкил этилган.

Бу курсга билим юрти ўқувчилари қабул қилинади.
Билим юртидаги ўқиш даври иш стажига киради.

Ўқувчилар уч маҳал иссиқ овқат, кийим-кечак ва 10 сўм миқдорида стипендия билан таъминланади.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ва ўрта махсус таълим юртларига ўқишга юбориладилар.

Улар ўқишга киришда имтиёзлардан фойдаланади.

Билим юртида физкультура, спорт ва бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар талаб қилинади: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома ёки аттестат, паспорт ёки туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома, турар жойидан справка, 286-формадаги медицина справкаси, 3х4 см. ҳажмдаги 4 та расм.

Адрес: Ўзбекистон ССР Тошкент области, Чиноз районидаги «Пахта» посёлкаси. «Больничная» кўчаси.

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИНИНГ
НАМАНГАН ФИЛИАЛИ
дарс бериш учун фан докторлари ва кандидатларини
ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ФАНЛАР: гидравлика, теплотехника, қурилиш машиналари, гидромелиоратив машиналар, металлар технологияси, темир-бетон ва тош конструкциялари, гидротехника иншоотлари, геодезия инженерлиги, асослар ва пойдеворлар, саноат ва граждан бинолари ҳамда қишлоқ хўжалиги бинолари архитектураси, қурилиш материаллари, машиналар деталлари, механизмлар ва машиналар назарияси, қурилишни бошқаришнинг автоматик системаси, ишлаб чиқаришни автоматлаштириш, қурилиш ишлаб чиқаришининг технологияси.

Қабул қилинган мутахассислар шинам квартира билан таъминланадилар.

Адрес: Ўзбекистон ССР, 716042, Наманган шаҳри, Совет районн. Телефонлар: 5-26-95, 6-22-23.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг
ТОШКЕНТ ВАКЦИНА ВА ЗАРДОБЛАР ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

биотехника лабораторияси ҳузуридаги радиоиммун методлар академ-группасига — катта (фан кандидати), ва кичик илмий ходимлар.

Конкурс муддати —эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700015, Тошкент шаҳри, Кафанов кўчаси, 73-уй. Телефонлар: 55-81-06, 55-81-07.

Ўзбекистон ССР Тайёрлаш министрлиги коллективи министр ўринбосари П. Т. Обиджоновга онаси

Кумри ОБИДЖОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон эпидемиология, микробиология ва инфекцион касалликлар илмий-текшириш институти дирекцияси, партия ва касаба союз ташкилотлари лаборатория мудири, медицина фанлари кандидати Ш. Ш. Шоваҳобовга отаси

Шомансур ШОВАҲОБОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

12 АВГУСТ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 Время. 9.40— Мультфильмлар. 10.25 — Ёз мавсуми қўшиқлари. 11.05 — Сароб. Бадиий фильм. 2-серия. 12.15 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Рус тили. 16.50 —Болалар учун фильм. 18.00 — Москва ва москваликлар. 18.30 — Мактаб ўқувчиларининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Минск трактор заводининг слесарь-асбобсози Е. И. Климченко билан учрашуви. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.35 — Халқ ижодиёти. 20.25 — Сароб. Бадиий фильм. 3-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Оқшом тароналари. 22.50 — Дунё воқеалари. 23.05 — А. Твардовский. Поэмалар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Илмий-оммабоп фильмлар. 10.00 — Командир. Бадиий фильм. 4-серия. 11.05 — Пионер байроқларига тенглашинг. 11.50 — Шахмат мактаби. 12.20 — Инглиз тили. 12.50 — Болалар учун фильм. 14.00 — Реминор квартети. 14.30 — Ҳужжатли фильм. 15.00 — Қувноқ стартлар. 15.45 — Бельгиялик гитарачилар И. ва Н. Альфонсолар концерти. 16.20 — 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Хатларингиз асосида, музикали программа. 19.30 — Саёҳатчилар клуби. 20.30 — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 — Ҳамдўстлик. 21.15 —Ҳужжатли фильм, 21.30 — Время. 22.05 — Командир. Бадиий фильм. 5 ва 6-сериялар.

ТОШКЕНТ-I. 12.35 — Ҳужжатли фильм. 12.55 — Оламга саёҳат. 13.40 — Фильм-концерт. 14.15 — Йилнинг тўрт фасли. Бадиий фильм. 18.15 — Ёшлик. 19.00 — Қурилишда бригада пудрати. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Комплекс механизация пахтачиликда бош йўналиш. 20.00 — Шеърият дафтаридан. Э. Воҳидов, Э. Охунова. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 21.30 — Время. 22.05 — Дунё воқеалари. 22.35 — Физкультурачилар кунига. 23.35 —Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.25 МТ-II. 18.20 — Ёз охирлаб қолганда. Телевизион фильм. 18.40 — Қувноқ пионер ёзи. 19.10 — Дам олиш маршлари бўйлаб. 19.40 — Реклама. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Кино тарихи. Бадиий фильм. 21.30 — МТ-II.

13 АВГУСТ, ШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Ўсмирлар ижоди. 10.10 — Спортлото. 10.20 — Ота-оналар, Сизлар учун. 10.50 — Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик. 11.20 — Озод Конго тупроғида. 11.50 — Сароб. Бадиий фильм. 3-серия. 12.55 — Москвичка. 14.10 — Мультфильмлар. 14.40 — Камалак. 15.15 — Дунё воқеалари. 15.30 — Дўстларимиз чеҳраси. 16.15 — Бугун — Физкультурачилар куни. 16.25 — Енгил атлетика бўйича жаҳон чемпионати. 17.05 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 18.10 — Сиёсий шарҳловчи Ю. А. Летунов суҳбати. 18.40 — Концерт. 19.55 — Биз сиз билан қаердадир учрашганмиз. Кинокомедия. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. Спартак — Динамо. 22.45 — Фильм-концерт.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 9.30 — Командир. Бадиий фильм. 5- ва 6-сериялар. 11.55 — Тонгги почта. 12.25 — Илмий-оммабоп фильмлар. 13.00 — Концерт. 14.25— Олам кинокамера кўзгусида. 15.40 — Достоевский расмлари. 16.00 — Музикали киоск. 16.30 — Ҳужжатли фильм. 17.35 — Ленинград телевидениесининг программаси. 19.05 — Бугун кечқурун ёшлар учун кўрсатув. 20.15 — Халқаро обзор. 20.30 — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 — Здоровье. 21.30 — Время. 22.00 — А. Чехов. Чорбоғдаги турмуш. 23.25 —Ҳужжатли фильм.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Телевизион миниатюралар театри. 10.55 — Болалар учун фильм. 12.00 — Қувноқ стартлар. 13.00—Спорт, спорт, спорт. 13.45 — Иккинчи истеъдод. 15.05 — Тошкентнинг 2000 йиллигига. 18.30—Мультипанорама. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — СССР Давлат мукофотига номзодлар. Баҳодир Жалолов. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Аёл қалби наволари. 21.30 — Время. 22.00 — Яйловларнинг янги ҳаёти. 22.20 — Эртага премьера. 9.00 — Душанба кўрсатувлари.

РАДИО

12 АВГУСТ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Дилкаш дуторим. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 11.15 — Концерт. 12.10 — Транспорт ишчиси. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 19.25 — Ёшлик. 21.15 — Концерт 22.30 — Бугун радиотеатрда.

13 АВГУСТ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.30 — Ёшлик. 10.15 — Гулшан. 11.30 — Яллалар. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Хатларингизни ўқиб... 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Халқаро аҳвол кундалиги. 18.30 — Спорт программаси. 19.25 — Ёшлик. 20.50 — Тинчлик ва бунёдкорлик йўлидан

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

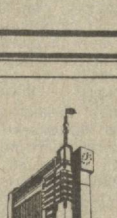

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.